RÉPUBLIQUE FRANÇAISE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NAM THỨ MƯỜI BỐN. SỐ THỨ 2661 — MỖI SỐ : 0 $ 02 — NGÀY THỨ BẢY 30 JANVIER 1926

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BÁO	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Mỗi số báo giá 0 $ 02	6 $ 00	3 . 00	1 . 50	0 . 50
Mỗi số báo giá 0 $ 02 và gửi đường bưu điện	6 $ 90	3 . 50	1 . 75	0 . 60
Mỗi số báo giá 0 $ 02 và gửi đường bưu điện	8 $ 30	4 . 20	2 . 10	0 . 55
Mỗi số báo giá 0 $ 02 và gửi đường bưu điện Trung-kỳ và Cao-miên	6 $ 30	3 . 20	1 . 60	0 . 55
Mỗi số báo giá 0 $ 02 và gửi đường bưu điện Pháp	6 $ 30	3 . 30	1 . 65	0 . 60
Nước ngoài	6 $ 60	3 . 30	1 . 65	0 . 60
Một năm . .	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng . .	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng . .	1 . 50	1 . 75	60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng . .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

DEPOT LEGAL INDOCHINE M 4624

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.

4e page	Une seule insertion . . .	0 $ 20 la ligne
	Par contrat annuel	»
	Par centimètre et par insertion	0 $ 15 la ligne
	Réclame dans la 1re page . . .	2 $ la ligne
	Annonces judiciaires et légales.	1 $ 50 la ligne

On traite à forfait pour les contrats importants.

PHÁP-VIỆT ĐỀ-HUỀ

II

Bây giờ được quan Toàn quyền Varenne đem cái chủ-nghĩa xã-hội, mà thực lòng khai phóng cho người Nam; người Nam ai đã được nghe những lời dễ-thuyết thành-thực của ngài cũng lấy làm vui mừng cảm động, ai cũng biết ngài thật có lòng rộng-rãi, muốn khai phóng cho người Nam, nhưng còn để xem xét kỹ-càng, tùy thời-thế và trình-độ của người Nam, mà dần dần thi thiết, chớ không phải nhân lòng người Nam ước vọng, như đói mong ăn, như khát mong uống, mới dùng những lời ngọt ngào, để lấy lòng người Nam trong một lúc đâu. Vậy chúng ta có thể trông mong rằng trong ít lâu đây, sau khi ngài đã xem xét tình tường, ngài đã hiểu thấu cái tình tệ trong nước, các điều tật thống của dân, điều hay nên làm, điều hại nên bỏ, tất ngài sẽ suy tấm lòng bác ái, dùng thủ-đoạn cương-quyết, để thực-hành cái chính-sách khai-phóng cho người Nam; việc chính-trị ở xứ Đông-dương này, chắc là có một phen đại-đoạn đổi thay; cái chủ-nghĩa Pháp-Việt đề-huề, xướng ra đã mười mấy năm nay, tất đã đến buổi thực-hành, chớ không phải chỉ là một lời nói không như trước nữa. Ấy cái lòng dân Việt-Nam trông cậy vào chính-phủ bây giờ là như thế đó.

Ở xã-hội ta bây giờ, trừ ra những nơi thôn quê xa lánh, dân-trí chưa được khai thông và một số người tuy kiến-văn cũng rộng, nhưng vì cái lòng tư kỷ quá sâu, ngoài tư-lợi của mình, đều mũ ni che tai thì không kể, còn những người có chút học-thức, có chút tư-tưởng, thì ai cũng biết nói đề huề; song người nói đề huề thì nhiều, mà thật có lòng muốn làm cho thật đạt cái mục-đích đề huề thì đề cũng ít. Những người có thế lực, trên có thể giúp đỡ được chính-phủ, dưới có thể dìu dắt được quốc-dân, để thực hành cái chính-sách đề-huề thì một là những người có địa-vị ở trong chính-giới, hai là những người có địa-vị ở trong nghị-trường, ba là các hội-đồng.

Quan lại là người của chính-phủ dùng để chấp hành mệnh lệnh, mưu cuộc trị an cho nước, mở đường tiến hóa cho dân: nếu quan lại vẫn cứ lạm dụng cái quyền binh của chính-phủ giao cho, để thả ngón bóp nặn vơ vét, cầu cho đạt cái mục-đích vinh thân phì gia, rồi lại vị giữ lo quyệt gian ngoan, tránh khỏi được vòng pháp-luật: khiến cho người trong nước những người không hiểu, lại có ý nhờ rằng chính-phủ dung túng cho quan lại, mà không ngờ gì đến sự tật khổ của dân; vậy hạng tham-quan ô-lại, không những là dưới dắc tội với quốc-dân, mà trên cũng dắc tội với chính-phủ. Vậy gặp buổi chính-phủ thi-hành cái chính-sách rộng-rãi, muốn khai phóng cho người Nam, tưởng các ngài nên đổi dường thay lối, thể theo cái ý tốt của chính-phủ, và lòng hướng vọng của quốc-dân, thi thố cái tài học của mình, để đóng góp một phần lớn vào sự tiến-hóa; đã rửa cái tiếng xấu về trước, lại để cái tiếng tốt về sau; cuộc đề huề bây giờ thật có một phần lớn trông mong vào đó.

Các ông nghị-viên là nhân-dân công cử ra để làm đại biểu, có cái trách-nhiệm phải đạo đạt chỉ ích hưởng của quốc-dân cho chính-phủ, và có quyền tranh luận để bênh vực quyền lợi cho quốc dân. Nay quan Toàn-quyền đã hứa sẽ mở rộng thêm quyền hạn cho nghị hội Việt-Nam, thế là ngài cũng có ý một phần trông cậy vào những người đại biểu của dân Việt-Nam, để thực hành cái chủ-nghĩa đề huề; ở xứ ta dân-quyền tuy phôi thai ra đã lâu, mà có lẽ từ nay mới có cơ hưng thịnh. Tưởng các ông nên bỏ cái lòng ham hư danh về trước, mà cầu lấy cái vinh dự thật về sau, dùng con mắt tinh và lòng nhiệt thành mà suy xét điều lợi điều hại, rồi dùng lời khôn khéo ngỏ ra chính đáng mà bảo bày với chính-phủ; cuộc đề huề bây giờ lại có một phần trông mong vào đó.

Ở các nước văn-minh tiến-tiến, ai cũng hiểu cái lợi hợp-quần, cái nghĩa đoàn-thể, đảng hội thành lập rất là nhiều, mà thế lực của các hội-đảng lại rất lớn, vì thế dân-khí lại càng mạnh, dân-quyền lại càng thịnh, đủ sức giúp đỡ cho chính-phủ, mà mưu việc ích lợi cho quốc-dân. Ở xã-hội ta gần đây đảng hội lập ra cũng đã nhiều; chỉ khốn vì người mình cái lòng ham danh hơn lợi vẫn còn nhiều, cái đức phục tòng công-lý hãy còn kém, cho nên có hội thì vì ngờ vực nhau, gánh vác nhau mà không giữ được bền, cũng có hội thì hình-thức tuy tốt, thế lực tuy mạnh, mà xét ra cũng chỉ là vụ danh, chứ thực thì cũng chưa giúp đỡ được mấy chút vào cuộc tiến-hóa ở trong nước. Vậy các đảng hội ta tưởng nên bỏ hết tệ đoan từ trước, để trừ tinh mối thực lợi về sau, phải có lòng tin cậy nhau, phải biết cố kết nhau, biết liên lạc nhau, gây thành cái thế-lực đoàn thể một ngày một mạnh, đủ sức trên thì giúp đỡ chính-phủ, dưới thì đạo đạt chí-nguyện và bênh vực quyền-lợi cho quốc-dân; ấy tại mất của người Việt Nam ở đó, mà vận-mệnh của dân-tộc Việt Nam cũng ở đó, các hội-đảng có quan-hệ đến cuộc đề huề bây giờ cũng không phải là nhỏ vậy.

H. T. B.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 27 Janvier 1926

Các chánh-đoàn tại thứ dân nghị-viện

Cứ như các giấy má phát cho các ông nghị-viên ngày hôm qua, về việc phải các chánh đoàn ở nghị-viện, thì lần này là lần đầu mới thấy một chánh-đoàn mới là chánh-đoàn tả-đảng độc lập có 14 ông nghị-viên. Trong số ấy có 10 ông trước đây vẫn theo tả-đảng, như MM. Colrat, Land y, Le Troequer và bốn ông trước đây vẫn theo tả-đảng.

Đoàn dân-chủ tả đảng hiện nay có 34 ông, đoàn cộng-hòa tả-đảng có 32 ông. Các đoàn khác không thay đổi gì cả. Chỉ có toàn cấp-tiến giảm mất bốn vị, đoàn xã-hội mất sáu vị, đoàn cộng-hòa xã-hội mất hai vị. Các vị ấy hoặc tranh cử nguyên-lão nghị-viện hoặc đã tạ thế.

Nước Hoa kỳ với tòa thẩm phán quốc-tế

Nguyễn-lão nghị-viện bàn về việc nước Hoa-kỳ dự vào tòa thẩm-phán quốc-tế, có bỏ 98 về đối với một về, mong chuẩn một khoản nói rằng việc nước Hoa kỳ dự vào tòa thẩm phán quốc-tế không có lẽ gì là bó buộc Hoa-kỳ phải dự hội Vạn-quốc. Vậy Hoa-kỳ cũng sẽ dự vào việc tuyển cử các quan thẩm phán và sung một phần phí tổn của tòa thẩm-phán.

Việc ở Maroc

Hai người coi đội bị bắt mà trốn được và trở về Mélilla, có kể chuyện rằng từ khi việc vận-tải lương-thực khó khăn thì Abd-El-Krim lại càng tiêm nghiệt với tù-binh. Các chân chân nằn lắm, xem chừng nay mai nhiều chân sẽ đến hàng. Tù binh Tây-ban-nha dùng vào việc đào hầm để tránh nạn trong những khi tàu bay phòng pháo xuống.

Hai xã nữa về dân Beni Mestara đã đầu hàng. Dân Mémirous đã đầu hàng hết.

Việc ở Syrie

Có tin rằng dân Kruse khởi nghĩa lại lan rộng thêm ra. Cái cầu Baalman đã bị phá. Trong các trận đánh nhau ở miền Bitlis có 250 người lính Thổ nhĩ-kỳ bị thương.

11 người thân-hào đã bị bắt.

Ở Homs có tin rằng một đội quân đánh đuổi những toán địch-quân ở phía bắc Harabkale, địch quân chạy bỏ lại 12 cái tử-thi.

Việc nước Đức

Nghị-viện nước Đức đã ưng trong khi bàn về cái chương-trình của tòa ngoại-sao, lại sẽ bàn về khoản của đảng quốc-dân-đảng định những điều kiện tối-thiểu, thì nước Đức sẽ vào hội Vạn-quốc.

Đảng xã-hội cũng biểu đồng tình với đảng quốc-dân về việc ấy.

Việc giấy bạc giả ở Hang-gia-lị

Các báo ở Budapest chỉ-nghị bức điện tín của M. Briand họ lộ ra cho các đại biểu Pháp phải đến dự lễ kỷ-niệm những kẻ làm giả giấy bạc nước Pháp. Các báo nói việc ấy trái với luật pháp.

Việc nước Nhật-bản

Quan tổng-trưởng bộ tài-chánh vẫn bênh vực cái chương trình tài-chánh của tòa nội-các tại hội-đồng tài-chính. Ông có ý kiến khuyên về việc nên thi-hành chánh sách bảo hộ mậu-dịch. Ông có nói năm nay việc tài-chính, và việc hối đoái lại phục lại như cũ, thì đồ ăn thức dùng sẽ bớt đắt đỏ. (Indopacifi)

Việc Trung-hoa

Phế đế Tuyên-thống

Người Nhật lại khuyên Phế đế nghị (tên phế-đế Tuyên-thống) tránh ra ở Đại-liên, các bộ đi lão đều tán thành việc ấy, nhưng phế-đế không nghe. Hiện vẫn còn ở Thiên-tân. Người ta nói người Nhật xui phế-đế ra Đại-liên là có ý muốn lợi-dụng chi đó.

Việc Trung-đông thiết-lộ

Viên hộ-lộ tư lệnh ở đường thiết-lộ Trung-đông cấm các quan chức Nga ngăn trở không cho chở quân lính Trung-hoa. Tư xin Trương-tác-Lâm dàng về lực đối-phó. Trương gửi lời cho viên ấy, bảo nên hết sức can thiệp chớ chịu nhượng bộ. Chính-phủ Nga đã cử một đại đội từ Tây-bá-lợi-á xuống chiếm giữ, Trương-tác-Lâm cũng phái quân đội đến phòng ngừa. Lại có tin người Nhật sắp mang quân đến Mãn-châu, có lẽ lại gây ra cái vấn-đề Nhật Nga giao thiệp rất kịch liệt. Người Nhật hết sức xúi Trương-tác-Lâm cùng nước Nga quyết chiến, muốn cho người Trung-hoa bài xích người Nga.

Tin Phùng-ngọc-Tường

Phùng-ngọc-Tường ở Bình-địa-tuyền có điện cho mấy vị quân quan trong quốc dân đảng nói rằng quốc-dân quân từ đây về sau, chớ có can dự vào chính-trị, phải hết sức trị đảng cộng-sản. Nếu có ai tuyên truyền chủ-nghĩa quá-khích thì lập tức bắn chết ngay. (Dịch báo Tàu)

Một tin nữa về việc Trung đông thiết-lộ

M. Ivanoff được tha, lại nhận chức quản-lý đường hỏa xa Trung-đông. Ông diễn thuyết bảy tỏ mọi lẽ cho minh, được công chúng rất là hoan nghênh. Bộ tham-mưu của Phụng thiên không can thiệp về việc hòa xa nữa. Hai nước Nga-Trung điều đình với nhau để nghị xử việc phân tranh ấy. Các hội liên-hiệp kỹ nghệ của người Nga ở Trung-đông, và ở Cáp-nhĩ-tân lại bãi công đình-công. Đường hỏa xa ngừng 10 ngày, lại bắt đầu chạy 26. Cái tin nói rằng M. Ivanoff có hạ lệnh bắt bọn thợ Nga có giấy thông thành Trung hoa phải nghỉ việc là một tin đồn sai. (Indopacifi)

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Khi có việc quan, quan trên cứng chữ *sức* cho chánh-tổng, thì chánh tổng có quyền cũng đứng chữ *sức* cho lý-dịch được không? hay là phải đứng chữ *đệ*.»

Nếu cứ đứng chữ *sức* thì có phạm gì không?

Xin Quí báo báo ban cho biết, chúng tôi hân-hạnh vô cùng.

LỜI ĐÁP. - Chánh tổng là người đại biểu dân tổng cử ra, chứ không phải là một chức quan của nhà nước; cái bổn phận của chánh tổng là đứng làm trung giao, trên đối đãi với quan, dưới giao thiệp với dân tổng, vậy khi có việc gì hệ thuộc công vụ mà quan trên sức cho chánh tổng phải lại tổng cho các xã biết, thì chánh tổng phải nói là *chuyển bảo* hay *chuyển đạt*, chứ không nói là *sức* được. Chánh-tổng mà dùng chữ *sức* thì tỏ ra mình là người ít chữ, không thuộc việc quan chứ không phạm gì đến pháp luật.

Ph-L.

TANG-LỄ ĐỨC KHẢI-ĐỊNH

Sáng hôm nay, 29 janvier, hồi 7 giờ, ở Huế đã cử hành lễ đi quan đức Đại-hành Hoàng đế, các quan chức Tây, Nam, các quan khâm-mệnh của các quốc vương, các sứ bảo-hộ trong Đông-dương và các quan sứ-thần Pháp và Ý-đại-lợi ở Kiểm điểu có dự lễ.

Lễ đi quan tài nghỉ trú làm xong rồi, bèn rước ủng cữu ra cửa Hiển-nhân, ở ngoài cửa đã có nhà minh-tinh chực sẵn đó.

Quan Khâm sứ Trung-kỳ có đọc một bài điếu tang của ông Đại-biểu Hoàng-đế đã gửi một ông trung thần với nước Đại-pháp.

VĂN UYỂN

Lên chơi Bắc-giang lần thứ ba

Trời nam riêng nhớ cảnh xinh xinh,
Gió lại qua chơi chốn Bảo-thành!
Thăm thú thú vui miền Phố lạng!
Gặp người người ở phố Tân-ninh,
Gửi đường Đức-thầy giang chào khách
Trên đỉnh Nham-sơn đá nặng tình,
Cái số phong-lưu thì đáo xứ!
Kia kìa mấy ả gái xuân xanh!...

Đêm mưa đi thuyền

Ác tà sáng vỗ đập khóa yêu,
Gió thổi mây đen một chiều thuyền.
Chèo mãi bao giờ cho đến nhỉ,
Đêm mưa không lẽ dựng bườm lên.

Mừng bạn đỗ

mão

Mừng nay rạng vẻ y-cân,
Bõ công đeo đẳng chí sẻ thân tang bồng
Sông chung nhưng sống không cùng
Giới không tấm kẻ anh-hùng làm chi.

Hát nói:

Rồng mây gặp hội,
Nhà nho rấy lại nổi tiếng làng nho.
Hơn mười năm đèn sách công phu,
Quyết gắng chí giữ mài cho rõ hiệu,
Mặt trời thanh danh niên thượng thiếu
Song đường ỷ vọng nhật do đa,
Nhòi đòa xuân rậy khắp gần xa,
Người tựa thử trăm hoa tung đua nở.
Cuộc phong-vân vừa khi gặp gỡ,
Mặt tài tình lo trả nợ bút nghiên,
Rõ-ràng mặt thánh tài hiền.

Tặng bạn đi dạy học

Hát nói:

Khéo như vẻ hiệt sự,
Vẫn duyên-cũng con Tự đã lâu nay,
Hội rồng mây gặp bước thực là may.
Cầm thư gánh đêm ngày ra chỉ bảo,
Quốc triều giáo dục long sự đạo,
Tân học phong trào cỏ thiếu niên,
Đường rượng-phu lo trả nợ bút nghiên
Đàn trẻ dại cầm cương nên đứng mực
Của nhà nước ra công gắng sức,
Non sông này tỏ mặt bạc tài hoa,
Mong sao bất thiếm đại phương gia!

N. B. Tràng-khanh, Lê-tinh-Toại

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	19 độ
15 giờ	22 độ

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ	11 $ 15
— nhì, —	10 45
— ba, —	9 45
Thóc hạng nhất, —	6 65
Ấp ngô —	6 80

Giá bạc. — Kể từ ngày 29 Janvier 1926, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 1 $ 20.

Tin tàu. — Tàu *Hanoi* mang thư đi Hongkong, đến ngày chủ nhật 31 Janvier hồi 15 giờ ở Haiphong sẽ chạy qua đường Pakhoi, Holhow và Fort Bayard.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa 6 giờ 20 sáng 31 janvier.

— Tàu *Tonkin* đến sáng chủ-nhật 31 janvier hồi 10 giờ ở Haiphong sẽ chạy thẳng đi Hongkong.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút tối 30 janvier.

Việc đặt hộp thư ở các làng. — Vậy đây quan Thống-sứ có thông-tư cho các quan công-sứ các tỉnh định về việc đặt ra các hộp thư tại các làng, cho tiện việc gửi thư-từ của dân gian.

Cứ ý quan Thống-sứ thì hiện nay uy chưa thể đặt ra các hộp thư ở hết cả các làng vì miễn trang ấn được, nhưng tưởng cũng đã có thể thí nghiệm đặt ra ở các làng đã sẵn lương rồi. Thế là đặt ra các hộp thư các làng tất nhiên là do các quan công-sứ các tỉnh nghĩ định cùng quan phó sứ Bưu điện quan Thống-sứ có dặn rằng các hộp thư ấy trước hết phải nên đặt ở làng nào tiện đường cho phu trạm đi lại không với các trạm, rồi sau thấy Lính mà đặt dần ra ở các làng khác; còn việc nhận phát thư từ ở sân hộp ấy, thì nên giao cho thư-ký các làng là người đã được tỏ học ít nhiều ở các trường thư-ký ở tỉnh nhận làm cho phương tiện.

Việc đặt ra các hộp thư ở các làng nói trên này, thật là một việc tiện lợi cho dân-gian lắm, bởi vì hiện nay về việc gửi tin tức, dân nhà quê mình vẫn phải chịu nhiều nỗi bất tiện riêng, chứ không được như dân các nơi thành-thị. Vậy mong rằng việc ấy chóng nên như ý-định đi, thì may lắm.

Tiền trợ-cấp về việc nhận, phát, thư từ cho các viên chức trong ngạch học-chính. — Xưa nay các viên chức trong ngạch học-chính mà kiêm việc nhận và phát các thư tín trong các trường thì vẫn không được hưởng khoản trợ cấp gì. Thế mà tại các nơi khác, tại những người trong ấy làm việc ấy đều được lĩnh phụ-cấp cả. Bởi vậy mới đây quan Thống-sứ có định chuẩn từ rày trở đi, phàm các viên chức trong ngạch học-chính tại các trường cao đẳng tiểu học hay các trường Pháp, mà kiêm cả việc nhận và phát các thư tín ở đấy, thì đều được lĩnh khoản phụ-cấp như sau này:

Trong một trường có ngoại 500 học trò:

Người thư-ký hay giáo-học	10 $ 00
Người thợ phát	4 50

Trong các trường có dưới 25 500 học-trò:

Người thư-ký hay giáo học	6 $ 00
Người thợ phát	3 , 00

Thi bằng Sư-phạm Pháp-Việt. — Sáng hôm nay tại trường Sinh-từ đã bắt đầu thi bằng Sư-phạm (certificat d'aptitude pédagogique) cho các nam nữ giáo-học thi sơ tập sư để lên học thi sơ hạng tâm. Có 74 người đến ứng thi mà trong số ấy thi có 9 nữ thí-sinh.

Đầu bài thi như sau này, hạn trong 2 giờ rưỡi.

Les leçons de choses. En quoi consistent-elles ? Quel est leur but? Montrez, à l'aide d'exemples, comment elles doivent être pour être vraiment profitables.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua, tòa Thượng-thẩm làm xử những việc sau này:

Đánh người gãy tay. — Một hôm nhân có hội-đồng gia-tộc vì chuyện lôi thôi trình báo việc ẩu cấp lẫn, một người dân bà trong họ tên là Trần-thị-Nghiêm đã có tuổi ở huyện Mỹ-đức thấy Trần-thế-Thúc là bàng đuổi nói lỗ có mắng nhiếc Trần-thế-Thúc lấy làm tức mình sự cãi lại, rồi lấy gậy đánh người kỳ bị gãy tay, phải nằm mất hơn một tháng mà cũng chưa tật khỏi. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt Trần-thế-Thúc 3 năm tù và bắt phải bồi 50 đồng cho nạn nhân.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chú Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

bị đánh. Tòa Thượng-thẩm giảm tội xuống 2 năm và tăng tiền bồi-thường lên 100 đồng.

Ngộ sát. — Phạm-Thuật, Phạm-Tế, Đỗ-Thịnh và Đỗ-thị-Miện làm công chở xe gạo cho một người thân-khoán tên là Đặng-Loan, trong khi kéo xe đến nhà máy rượu vô ý để phải một đứa bé là con một người tên là Phạm-thị-Mơ bị thương chết. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt lĩ Phạm Thuật mỗi tên 8 tháng tù và Đỗ thị Miện 2 tháng tù và bắt phải bồi 100 đồng cho mẹ đứa bé bị hại ấy mà chủ lĩ tên ấy phải chịu trách-nhiệm. Tòa Thượng-thẩm y án, nhưng cho lĩ tì án treo.

Hành-hung. — Trong khi đương làm việc, M. Ng-hữu-Kỷ là thư ký sở Thương-chính vì không bằng lòng nhau, bẻ một câu chuyện rồi sinh sự chí nhau với M. Bạch-huy-Rư và cầm ghế đánh bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt bốn lĩ cáo 10 đồng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Giả mạo. — Việc Vũ-Triết ở Ninh-bình bị hai người tên là Canh và Hợ thưa giả mạo thì tòa Thượng-thẩm hoãn lại để so tự dạng rồi mới xét.

Hiếp dâm. — Ninh-văn Sin là thợ làm đàn, thấy đứa con gái tên là Thị-Nuôi, 13 tuổi, ở vài người hàng xóm vẫn thường sang chơi. Một hôm vào hồi 6 giờ tối tên lĩ biết chủ đứa con gái lĩ đi vắng, lẻn sang rủ lĩ rồi hiếp dâm. Hỏi thì tên lĩ chối và khai rằng vì đứa con gái lĩ dạy nghịch dần, đánh nó nên tên lĩ có từ đó một cái vào chỗ hiểm chứ không dám hiếp dâm. Nhưng vì có giấy thầy thuốc khám nghiệm và có chứng cớ nên tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt 8 năm khổ sai. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên lĩ xuống 5 năm khổ sai.

Hối lộ. — Trần-xuân-Tứ là thư ký và là hộ-lại ở làng Dạyên-lãng, huyện Trực-ninh, bị người làng tên là Bùi-Bội, Ng-Văng, Ng Ru ần, Trương Xe, Trương-Phẩu, Trương-Biên và Trương Y, kiện rằng đến khai sinh tờ giá-thú không chịu vào sổ cứ đòi tiền lễ, thì mới chịu vào sổ cho. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt Trần-xuân-Tứ 6 tháng tù án treo và 20 đồng. Tòa Thượng-thẩm tha cho vì xét không đủ chứng cớ.

Lừa đảo. — Ng-v-Roãn tàng tiền tiêu vay của một người tên là Vũ-v-Kế 180 đồng, lấy ba mẫu ruộng của mẹ nhận là ruộng của mình, thế vào món nợ lĩ. Quá hạn không có tiền chuộc, chủ nợ theo lời giao kèo ở văn tự cầm lấy ruộng lĩ rồi. Đến khi đem bán cho người khác tên là Tinh, mẹ tên Roãn đi kiện lấy ruộng lại thì chủ nợ mới biết là tên lĩ giả làm cháu đem đi kiện lừa đảo. Tòa Nam-án tỉnh Kiến-an phạt Ng-v-Roãn một năm tù 20 đồng và bắt phải bồi số tiền lĩ trả chủ nợ. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tù xuống 6 tháng, tha cho phạt tiền và y tiền bồi thường.

Ăn cướp bằng ô-tô — Trần-v.-Các là Chánh-cảng cùng em là Trần-v.-Cách và bạn là Mạc-v.-Trao, Vũ công San (biệt tên là này làm chauffeur ở hiệu Ducloz Haiphong) biết nhà một người đàn bà tên là Đặng-thị-Thuận có tiền, bàn nhau đến ăn cướp. Chiều hôm 31 tháng 12 năm 1924 tên Cách đến hiệu Ducloz thuê một cái ô-tô rồi tên San tự xin chở cho mấy đứa đi. Khi xe đi đến gần đài Thiên-văn ở Kiến-an thì đỗ lại cho bọn chúng lên rồi kéo đến nhà người lĩ ở làng Thế-lại tự xưng là người sở Thương chính đến khám thuốc phiện lậu, lấy cớ vào lục các hòm rương, sau rồi lấy mất hai cái hòm đựng đồ đạc, quần áo và hơn 100 đồng đồ lên xe ô-tô cút thẳng. Tòa Nam-án tỉnh Kiến-an phạt tên Cách, tên Trạo mỗi tên 5 năm khổ sai tên San 3 năm tù và bắt cả bọn phải liên đới với nhau bồi 200 đồng cho khổ chủ. Tòa Thượng thẩm y án.

Ngược quan-lại. M. Đỗ-v-Toại, trợ tá phủ Khoái-châu, được phép nghỉ 29 ngày.

Ngược học-chính. — Mme Tạ thị-Mẫu, giáo học thì sai hạng bảy, được từ dịch.

Mme Ng-thị-Quỳnh, làm phụ-biện tại trường Nữ-học Monsay, được từ dịch.

M. Đàm duy-Trước, giáo-học hạng bảy, trường Chiêm-hóa (Tuyên-quang) theo như đơn xin, được phép nghỉ một năm.

Ngược công-chính. — M. Lương-Vinh, thư-ký hạng sáu, được thêm hạn nghỉ một năm.

Ngược tòa Sứ. — M. Nông-ích-Nhâu, thư ký hạng ba ở Lạng-sơn, được phép nghỉ 6 tháng.

Ngược thư-ký Một thứ m. — M. Hải-duy-Chinh, thư-ký thông-ngôn thượng hạng hạng tư, được phép nghỉ 30 ngày.

Hội nô thuan Đông tr.ều ở Uông-bí cần dùng người thầu khoán về việc làm đường sắt, hầm mỏ thán, mỏ đá v. v.

5.534

BÁN BẤT CHỨA RA TỪNG LÔ MỘT

Một ngoài trông ra những phố Reinach và phố Riquier về con đường Gia-long.

Hỏi tại số 77 đường Gia-long, từ 12 đến 14 giờ và từ 17 đến 18 giờ.

5.532

Một phim ảnh mà ai n-nam mình nên xem

LE HARPON. — Tấn náo-kịch ở bể

ĐẠI CUỘC ĐÁNH CÁ VOI Ở BỂ

Rất Hung-dữ

Từ xưa đến nay chưa có phim ảnh nào chụp khó-khăn và công-phu như phim ảnh này

CHIẾU TẠI:

Rạp CINÉMA PALACE

Trong một tuần lễ:

Từ thứ tư 27 Janvier đến thứ ba 2 Février 1926

3.008

CÁC RẠP CHỚP BÓNG

Kính cáo các ông chủ rạp chớp bóng và các nhà chiếu ảnh dong các nơi, biết rằng, ở nhà chớp bóng «Cinéma Tonkinois» 13, phố hàng Quạt, Hà-nội, có bán và có cho thuê chương trình rất đẹp, rất hay giá rất phải chăng

Muốn hỏi thêm điều gì xin viết thư đến.

3009

TRUNG BẮC HỌC HIỆU

校學北中

22, phố Nhà-thờ (rue G. Lamblot) Điện-thoại số 150

HIỆU-TRƯỞNG: **PHẠM HUY-LỤC**

Là trường tư-thục của báo Trung-Bắc-Tân-Văn mở ra có đủ năm lớp Sơ-học kiêm-bị, dạy theo như chương-trình nhà nước, nhưng chú trọng nhất về Pháp-văn và Quốc-văn.

Học-phí lấy nhiều hơn các trường khác là vì nhà học lịch-sự và sạch-sẽ không kém gì các trường nhà nước và mỗi thầy học chỉ dạy độ 25 học-trò trở lại. Hễ quá số lấy thì lại mở thêm lớp khác. Các thầy học kén toàn những người sành nghề cả.

Buổi tối có lớp học riêng chuyên dạy những học-trò đi thi bằng Sơ-học Pháp-Việt và thi vào các trường Cao-đẳng tiểu-học.

Giấy xin học gửi đến Trung-Bắc Học-hiệu 22 phố Nhà-thờ, Hà-nội.

Ái tiu. — Bản-quán được tin buồn rằng cụ Kép Vũ-Hán ở làng Canh, thuộc phủ Hoài-đức, Hà-đông mới lĩ thỉ tại qui-xá cụ ở trong làng Cụ đỗ tứ đời đức Dực-tôn hoàng đế. Vốn nhà thanh-bạch mà tính cụ rất điềm-đạm, chỉ chuyên tâm về việc giáo-dục, học-trò cụ rất nhiều, đã có nhiều người đỗ-đạt và làm nên. Cụ thật là một bậc lão-thành đạo-đức có danh-vọng vậy. Năm nay cụ hưởng thọ 68 tuổi. Đến hồ 8 giờ sáng ngày 18 tức là ngày 31 Janvier này sẽ làm lễ cất đám.

Bản-quán có mấy lời trân-trọng kính viếng cụ và chia buồn cùng qui quyến.

Một tin mừng cho các nhà muốn bắt luật. — Bản quán vừa tiếp được thư của quan phó Binh-lương, *Adjoan de la Bâtie*, hiện ở bên Pháp, nguyên giáo-sư trường Cao-đẳng ban Pháp chính, cho phép bản báo hễ gia mấy bộ sách luật của ngài soạn toàn bằng tiếng Pháp cả.

Quốc-tế công pháp (*Droit international public* trước giá 3$00, nay hạ giá 2$00; Quốc tế tư pháp (*Droit international privé*) trước giá 3$00, nay hạ giá 2$00; Hàng-hải pháp lệ (*Droit maritime*) trước giá 3$00, nay hạ giá 1$50 và Thương-luật học (*Droit commercial*) trước giá 4$00, nay hạ giá 3$00.

Mấy bộ sách luật này, bán tại bản-quán. Tiền cước gửi đi các tỉnh, tính ngoài.

Muốn biết lịch-sử ông Phan-bội-Châu và cái án lưu lấy của ông tại Hội-đồng đề-hình mới rõ thì nên xem quyển sách của báo *Trung-Bắc-tân-văn* đã xuất bản, có biên chép đủ lời tranh biện và các lời biện thuyết của hai luật sư cãi cho ông Phan. Những lời tranh biện và những lời biện thuyết lý dụ có báo *Trung-Bắc-tân-văn* là biên được hết.

Giá bán một quyển 12 xu

Recommandé thì gửi thêm 8 xu là hai hào.

Mỗi quyển trang đầu có một cái ảnh ông Phan-bội-Châu.

Mua buôn và mua lẻ hỏi tại nhà in báo *Trung-Bắc tân-văn.*

HIỆU BÀO-CHẾ:

CHASSAGNE

59, Rue Paul-Bert, Hanoi

Có bán đủ cả các thứ thuốc

NÊN HỎI QUYỂN MẪU HÀNG (CATALOGUE) Ở ĐÂY

3022

Việt Nam Bảo-anh hội. — Hội-đồng quản-trị hội «Việt-Nam Bảo-anh» định đến ngày thứ tư mồng 3 tháng hai tây, tức là ngày 21 tháng Chạp ta hồi 6 giờ chiều, họp đại hội đồng thường niên tại nhà công-quán hội Khai-trí-tiến-đức, phố hàng Trống.

Vậy xin kính mời quí-ông, quí-bà, đúng ngày giờ ấy đến họp Hội-đồng cho đông để bàn những việc hội:

1. Tờ trình tất-niên của ông hội-trưởng;
2. Duyệt-y sổ chi thu năm 1926;
3. Làm sổ chi thu năm 1926;
4. Bầu lại ban hội-đồng quản trị,
5. Việc vặt.

KHĂN NHUNG

Hiệu DEMANGE Hanoi, mới có một thứ nhung đen, toàn tơ, cực kỳ đẹp: khổ rộng 0m70, giá 15$ một thước.

Muốn làm đồng học một thước, giá ấy không phải là giê. Nhưng nếu các quí-khách, xem nhung thì mới biết cho thực là tiền nào của ấy.

Sự cảnh sát và một thám phải nên giữ tay trong tháng cô-một này. — Bản-quán tiếp được tờ sau này của một ông bạn đọc báo, tưởng nên đăng ngay để những người đi những chỗ tối tăm, nhất là những người ở các tỉnh, phải nên cẩn thận và sự Một-thám với sự Cảnh sát giữ tay trong nom cho thành phố trong tháng cô một này. Đây thư ấy xin đăng nguyên văn sau này:

Số là hôm 15 Janvier vừa rồi, tôi có một người chị tên là Vũ-thị-Khai buôn bán ở Dayên-hà (Tuần-hưu) cùng với một người chị em là bà Khuyến lên Hanoi chữa bệnh. Chị về bàn định việc này. Chị tôi cùng bà Khuyến đáp tàu thủy đi Hanoi đến 4 giờ rưỡi thì lên bến. Hai người đều vào nhà trọ, ở gần bến tàu phố hàng Gạo, chỉ tiệm là một người bán bà tên gọi Cả ba, chị tôi có gửi lại đó mấy cái bồ cùng quang gánh rồi cùng bà Khuyến lên phố mua hàng. Khi ở phố về thì đồng hồ đã điểm sáu giờ, chỉ mua được có mấy thứ hàng là: nến, miến vàng, hương. Còn vải lụa thì định sáng ngày mai sẽ lên mua để đáp tàu trưa về Nam-định. Vì có ít hàng công kề sẽ lấy mà phải đi bằng xe, bà Khuyến xe trước, chị tôi xe sau, thì cách nhau độ sáu thước tây; khi xe về đến phố Gạo chỉ còn một tí nữa là đến nhà trọ, mà chỗ này vắng lắm, đèn điện không có, chỉ có mấy cái đèn dầu hỏa, một chiếc có sáu đứa côn-đồ ăn vận lịch sự đi giầy tây, đầu đi lật mũ, đầu thì đội khăn, cầm mỗi đứa một con dao. Cái xe trước nhanh nhẹn chạy, hai đứa lượng bọn liền vượt theo, bà Khuyến liền nói, «Tôi không có gì cả, cứu bắt thằng kia xám lại xe chị tôi, cầm dao dọa giết, chị tôi đành chịu để cho chúng lấy hết, tiền bạc tất cả là 625 đồng. Được tiền chúng lấy thoát ngay, Chị tôi thì mệt mỏi sợ hãi, cũng có kêu la cảnh-sát Tây Nam lên đến ngay, hỏi qua lời chị tôi cũng người ta bảo? Chẳng hay rồi đó xét cho thế nào?

Còn chị tôi về đến nhà trọ, vừa sợ vừa tiếc của ngất đi mấy lần, bà đồng-hồ, rồi mới tỉnh. Đàn bà con gái còn biết đâu mà trình báo, đi vắng hiện mình ngơ ngẩn thấy trời, may mà có bà Khuyến khuyên dỗ mãi. Thị-Ba là nhà trọ thì nói ở Hanoi nó giết người lấy của luôn, chớ lời thôi nữa mà nó hay thì uổng mạng. Nghe lời ấy thì chị tôi càng sợ hãi, cầm dám nói năng gì, và cũng chẳng biết đâu để kêu oan nữa.

Nhưng điều trên này là chị tôi kể lại cùng tôi, còn hiện và sẽ nhà trọ chị tôi lại quên mất, chỉ còn nhớ là nhà Thị-Ba bán hàng cơm phố hàng Gạo, còn quên cả đề tỉ bảo lột rằng ở quãng vắng phố ấy. Việc này có can thiệp đến sự tuần phòng trong thành phố, mong rằng sở tuần cảnh sẵn lòng đó xét mà bắt lấy những quân côn-đồ ấy, vì chúng còn quen mui lại yếu cầu đặt đèn điện ở những phố ấy và những bóp canh để ngăn ngừa những quân gian phi, nhất là bến tàu thủy là chỗ tàu đi về buổi đêm, ban sáng.

Cứ như lời chị tôi nói đó, thì tôi chắc rằng những quân côn-đồ này có lẽng mưu với những xe và nhà hàng cơm nữa, vì mấy hôm sau chị tôi lại về Hanoi với cả anh tôi nữa, thấy có mấy đứa ăn mặc công-tử lắm vào hàng cơm ấy trông thấy chị tôi có nhìn chúng chăng và lại làm quen với anh tôi để thăm hỏi và trấn lột ra cách nhã nhặn lắm.

Thành-Lân

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

V-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thư đệ nhất đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.

Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnviện Tunis, Fez, Khast, Casablanca Port-Saïd (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÂM-CHỨNG: Giá 1$00

Phòng thăm bệnh tại DƯƠNG GIA-LONG, 32.

GIÂY nói số 236

3018

Tại hiệu BÀO CHẾ MONTÈS có bán:

CHLORATE DE POTASSE dùng làm phẩo.

L'ALUN de CHROME dùng để nhộc.

ACIDE FLUORHYDRIQUE dùng để đác thủy tinh.

CARBONATE D'AMMONIAQUE et VANILLINE dùng cho các hàng bánh và kẹo.

3001

Chết vì nghiệp rượu. — Có một người hay rượu, chết ở ngoài đường trong mình không có thẻ thuế thân gì cả, thì đã có ai đem vào nhà xác rồi.

Vợ chồng đi ly này. — Đỗ-thị-Chuyên, 23 tuổi, ở số 64 phố hàng Bạc, thưa chồng là M. Trần-văn-Bái, thư-ký ở sở Hỏa-xa đã đánh đập, thì sẽ cấm đi ở với đời M. Bái lên hỏi.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ rà những tiền đó chẳng ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả

Tin sau cùng,

Việc tài-chính nước Pháp

Tại thứ đồ nghị-viện, M. Dumesnil đương trần thuyết về cái chương-trình tài chính của tả đảng liên hiệp đoàn. Chương trình ấy, chỉ làm nhất về sự trừ việc lậu thuế. Xem chừng việc phân tranh đã dịu. tòa nội các, và đảng phản đối hai bên có thể hòa-hiệp với nhau được.

(Hiệu-sự ở Ma-rốc)

Ở Rabat có tin rằng quân Pháp đã đánh được Tsouba Tesbehour, khiến cho từ giờ thắng miền đó Ouezgha sẽ được yên lành.

Một nhà cộng-sản nước Pháp bị án

M. Bonlot bị án 8 ngày tù giam, và 300 quan tiền phạt.

(Indopacifi)

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Đỡ nhà máy gạo. — Đêm 26 rạng 27 vừa rồi, nhà máy gạo Lương-thương-tiệt, ở tỉ ngan sông Tam-bạc ở Hải-dý, bị sụt mái. Mái sụt, tường đỡ, nhưng may không việc gì đến người. Người ta nói nhà máy gạo này bị lỗ như thế, là vì chỗ đất ấy hồi mấy sụt xuống.

BẮC-NINH

Cái nạn ô-tô. — Vừa rồi một người lính tập đi Tây về, vợ ra Hải-phòng đón, rồi hai vợ chồng cùng nhau lên xe hỏa về đến ga Phạm xá thì xuống để rẽ về làng. Khi hai vợ chồng người ấy vừa ở ga ra, thì sực có một chiếc ô-tô trên có một người Tây, một người Nam ngồi, ở ngã Hải-phòng vừa vụt chạy tới, đụng phải người lính ngã bắn ra, người lính nằm bất tỉnh nhân sự; xe ô-tô đứng lại, người chủ xe xuống nhìn qua người lính ấy rồi chớp mồm mà rằng: «Việt quái gì! Tưởi đụng thế là lại nhảy lên xe vào vụt chạy đi, bỏ người bị nạn lăn-lóc nằm đấy.

Sau mới vợ người bị nạn mới thuê được chiếc xe ấy đem chồng vào nhà thương Bắc-ninh chữa, quan thầy thuốc xem ra, thì ra người ấy bị dập xương chân phải, mà trên mặt cũng một chỗ.

Tại nghiệp, ba năm đi Tây chẳng sao, về đã tới cửa ngõ rồi, mà phải tòa ra người bị tàn tật!

Số 24

Nam-Tông Phi-Long

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Quân *Khiết-đan* kéo đến, vậy hai ba vạn, lại cho một toán kỵ-binh lẻn đánh phía sau trại, để đoạn-tuyệt lối thầy-tăo của quân *Tấn*.

Trong trại quân *Tấn* phải đào giếng lấy nước uống, nhưng giếng lại sa, người và ngựa đều bị khát cả. Đô-sư cùng các tướng khuyên hảo quân-sĩ cứ nằn liều chết giữ vững, chớ có bỏ ra.

Bỗng gặp một cơn dông tự phương đông bão nổi lên, cát bay đá chạy, hoa nhiên cờ cắm ở trong trại, đều lấy hết cả.

Vua *Khiết-đan* thúc lên chiến-đấu, truyền lệnh cho một toán thiết-đao-quân nhảy bổ sang hàng của quân *Tấn*, tới xung đột tiền-tiêu, mỗi người cầm một ngọn đoản-đao, cùng quân *Tấn* hỗn-chiến.

Lý-thả-trinh thấy vậy, bảo các tướng rằng:

— Quân giặc nhiều mà quân ta ít, nay gặp cơn dông này thì trong vùng tối bụi, không hiểu nhiều ít thế nào, tự cứ thúc quân cố đánh là có thể thắng được. Con dông này chính là trời có lòng giúp ta đó. Nếu ta đợi cho lẻ con, quân ta trông thấy quân giặc thịnh, tất nhiên khiếp-sợ, không đánh mà tan, hãy giờ bọn chúng ta có lẽ chẳng còn sót một người nào vậy.

Lý thả trinh nói xong, liền quát to lên mà rằng:

— Các ngài cứ giữ trại cho vững, tôi xin đốc-thúc các quân ra đánh quân giặc.

Lý-thả-trinh thúc thì thấy ngựa múa đao, tiến ra trước trận để cùng *Thái-sư ôn* giao-chiến. Hai người giao-chiến đến một trăm mươi hợp mà chưa phân thắng bại.

Bấy giờ giờ tỏ mưa, người và ngựa đều đứng không được vững. *Trương-ngạn-trạch* muốn đợi cho gió hơi ngớt sơn rồi sẽ tiếp chiến.

Quan phó-tướng là *Nhạc-nguyên-phúc* bảo rằng:

— Hiện nay trong trại hết nước uống, quân ta bị khốn, quân *Khiết-đan* đoán chắc là đang cơn giặc to, ta không dám ra đánh, bởi vậy ta cứng nên đương thì chúng không ngờ mà xông đột tiến ra, ấy là cái cách quyết-quyết của nhà dụng binh đó.

Trương ngạn-trạch còn ngần ngừ chưa quyết. *Bộ-ngạn-khanh* cũng cổ khuyên rằng:

— Hiện nay ta quân đã đang cùng *Khiết đan* giao chiến, nếu ta mở yên rồi cũng bị bắt mà thôi, chẳng thà liều mình để báo ơn nước.

Bộ ngạn-khanh lên cùng *Nhạc-nguyên-phúc* đem quân tự cửa tây-môn tiến ra, gặp quân *Triệu diên thọ* vừa đến, hai bên chúng nhau hỗn-chiến.

Tướng Khiết đan là *Ngột-truật* thấy ngựa cầm giáo, liền vào đánh trại quân *Tấn*, *Bộ ngạn khanh* trông thấy, chạy lại đón đánh, mới giao-chiến có một hợp, đã bị *Ngột truật* ở đuổi chém ngựa.

Đô-ny và *Trương ngạn-trạch* ở trong trại, ở đằng thấy hai bên hỗn chiến với nhau ở mù mù như thế, cũng đem quân ra mà ào ạ vào đánh quân *Khiết-đan*.

Bấy giờ gió cuốn cùng mưa, trời đất tối tăm, ngày cũng như đêm, *Bộ-ngạn khanh* trông ngựa tiến vào của trại, lại gặp tướng giặc là *Ai-lê-hán* vừa đi đến đây, bị *Bộ-ngạn-khanh* đi ra cho một chiết chết ngay.

Triệu diên thọ và *Thái-sư ôn* trông thấy quân *Tấn* đánh gấp, cũng mới xong đột tiến ra, lấy là cái cách quyết-quyết của nhà dụng binh đó.

Đô-ny vậy quân đuổi theo, quân *Khiết-đan* thua to, chết hại không biết bao nhiêu mà kể.

Lý thả trinh truyền cho bộ quân thu lết những sừng hươu sắm ở trong quanh trại, rồi cũng nhau kéo ra đuổi đánh. Toán thiết-đao-quân của *Khiết đan* đều xuống ngựa bỏ chạy, kẻ thì chết đuổi dưới sông, kẻ thì chạy trốn vào các nhà dân gian, để cầu thoát nạn.

Trận đánh nhau hôm ấy quân *Khiết đan* bỏ lại những áo giáp, đồ binh và ngựa xe rất nhiều, thật thành tổng đồng ở nơi sa-mạc. Quân *Khiết đan* thì chạy về sa-mạc hơn bốn mươi dặm, các tướng thấy quân *Tấn* đã muốn thôi không đuổi theo.

Đô-ny nói:

— Thế giặc vẫn còn mạnh lắm, quân ta cũng may mà thắng được trận này, nếu ta lại đuổi theo, chỉ sợ quân giặc cùng quá sinh kế thì ta tất phải bị hại vậy. Buổng-chỉ quân ta cố đánh trong mấy ngày đêm, người và ngựa đều mỏi-mệt cả, hãy nằn lam lại, nghỉ-ngơi mấy ngày, rồi sau sẽ liệu kế.

Mọi người nghe nói, đều lấy làm phải, bấy giờ cùng thu quân trở về *Bình châu*, không đuổi theo quân *Khiết-đan* nữa. Lại nói chuyện quân *Khiết-đan* thua to, chạy về *U châu*, kiểm-điểm quân số, tổn mất mười vạn người, còn áo giáp và đồ binh, tàn-hại gần hết.

Vua Khiết đan nghe mất liền trở mà than rằng:

— Ta từ khi dụng binh đến giờ, chưa có lần nào bị thua to như lần này!

Vua Khiết-đan trách phạt mấy trăm người tù-trưởng về tội trong khi ra trận, không chịu cố sức.

Triệu diên thọ lâu:

— Thái-hậu lâu là rất có đầu thắng, bởi-bị chớ-nên lấy làm lo-ngại. Quân *Tấn* được một trận này, tất có lòng kiêu-ngạo mà sinh trễ nải. Vậy bệ-hạ hãy nên tạm đem quân về nước, đ..ng ay mộ-nhuệ, đợi đến mùa thu, người k..e ngựa béo, bấy giờ lại sẽ kéo quân sang đánh thì hễ ba-tiến chắc rằng chỉ trong một trận, có thể thành công.

Vua Khiết-đan nghe lời, tức thì truyền lệnh thu quân về nước. *Tấn-chúa* nghe giặc đã thành *An dương*, nghe tin bọn *Bộ ny* thắng trận, mới cất đặt các tướng chia quân giữ các nơi xung-yếu, đề phòng khi quân *Khiết-đan* lại quay đến giặc.

Ngày ngày hôm ấy, *Tấn-chúa* lại tự quân về *Bại lương*, mở tiệc đãi *Khiết-đan* nữa. Lại nói chuyện quân *Khiết-đan* thua to, chạy về *U châu*, kiểm-điểm quân số, tổn mất mười vạn người, còn áo giáp và đồ binh, tàn-hại gần hết.

Tấn chúa nghe báo, sẽ ý không vui, liền gọi các Tác-vệ-tướng-quân, bảo đem cung tên ra bắn, hễ ai bắn trúng, sẽ thưởng ba mươi lạng vàng.

Các Tác-vệ-tướng-quân giương cung ra bắn, chưa kịp phát tên thì con hổ đã chạy. Một người nhắt tên bắn với, không trúng phải vật áo *Tấn-chúa*.

Tấn-chúa tức thì truyền cho Bá-bộ-tư đã chế sẵn vào chiếu-điện-đình để đuổi bắt con hổ. Can hổ đã đang-đình đi giết lại, không có ý sợ người. *Tấn-chúa* lo-ngại không biết làm ra thế nào.

Tang-dạy hàn tâu rằng:

— Con hổ trốn lần ngự tọa là cái điềm bất tường. Ngày xưa quân *Khiết-đan* thua trận bỏ về, mà ông chẳng đem rằng may mai không bẻo quân đến lần nữa. Nếu chúng lại đến thì ta thật đáng lo. Cái kế ngày nay, thời ý gì bằng mời ức đem lễ-vật sang xin giảng hòa, khiến cho họ nước đến được nghỉ quân, trăm họ tránh khỏi cái nạn lầm than khổ sở. Đám xin bệ-hạ lưu-ý mà nghĩ đến điều ấy.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

A travers les perceptions maladives d'une nature incomplète et d une intelligence accablée, il sentait confusément qu'une chose monstrueuse était sur lui. Dans cette pénombre obscure et blafarde où il rampait, chaque fois qu'il tournait le cou et qu'il essayait d'élever son regard, il voyait, avec une terreur mêlée de rage, s'échafauder, s'étager et monter à perte de vue au-dessus de lui, avec des escarpements horribles, une sorte d'entassement effrayant de choses, de lois, de préjugés, d'hommes et de faits, dont les contours lui échappaient, dont la masse l'épouvantait, et qui n'était autre chose que cette prodigieuse pyramide que nous appelons la civilisation. Il distinguait ça et là dans cet ensemble fourmillant et difforme, tantôt près de lui, tantôt loin et sur des plateaux inaccessibles, quelque groupe, quelque détail vivement éclairé, ici l'argousin et son bâton, ici le gendarme et son sabre, là-bas l'archevêque mitré, tout en haut, dans une sorte de soleil, l'empereur couronné et éblouissant. Il lui semblait que ces splendeurs lointaines, loin de dissiper sa nuit, la rendaient plus funèbre et plus noire. Tout cela, lois, préjugés, faits, hommes, choses, allait et venait au-dessus de lui, selon le mouvement compliqué et mystérieux que Dieu imprime à la civilisation, marchant sur lui et l'écrasant avec je ne sais quoi de paisible dans la cruauté et d'inexorable dans l'indifférence. Ames tombées au fond de l'infortune possible, malheureux hommes perdus au plus bas de ces limbes où l'on ne regarde plus, les reprouvés de la loi sentent peser de tout son poids sur leur tête cette société humaine, si formidable pour qui est dehors, si effroyable pour qui est dessous.

Dans cette situation, Jean Valjean songeait, et quelle pouvait être la nature de sa rêverie?

Si le grain de mil sous la meule avait des pensées, il penserait sans doute ce que pensait Jean Valjean.

Toutes ces choses, réalités pleines de spectres, fantasmagories pleines de réalités, avaient fini par lui créer une sorte d'état intérieur presque inexprimable.

Par moments, au milieu de son travail du bagne, il s'arrêtait. Il se mettait à penser. Sa raison, à la fois plus mûre et plus troublée qu'autrefois, se révoltait. Tout ce qui lui était arrivé lui paraissait absurde; tout ce qui l'entourait lui paraissait impossible. Il se disait: c'est un rêve. Il regardait l'argousin debout à quelques pas de lui; l'argousin lui semblait un fantôme; tout à coup le fantôme lui donnait un coup de bâton.

La nature visible existait à peine pour lui. Il serait presque vrai de dire qu'il n'y avait point pour Jean Valjean de soleil, ni de beaux jours d'été, ni de ciel rayonnant, ni de fraîches aubes d'avril. Je ne sais quel jour de soupirail éclairait habituellement son âme.

Pour résumer, en terminant, ce qui peut être résumé et traduit en résultats positifs dans tout ce que nous venons d'indiquer, nous nous bornerons à constater qu'en dix-neuf ans, Jean Valjean, l'inoffensif émondeur de Faverolles, le redoutable galérien de Toulon, était devenu capable, grâce à la manière dont le bagne l'avait façonné, de deux espèces de mauvaises actions: premièrement, d'une mauvaise action rapide, irréfléchie, pleine d'étourdissement, toute d'instinct, sorte de représaille pour le mal souffert; deuxièmement, d'une mauvaise action grave, sérieuse, débattue en conscience et méditée avec les idées fausses que peut donner un pareil malheur. Ses préméditations passaient par les trois phases successives que les natures d'une certaine trempe peuvent seules parcourir, raisonnement, volonté, obstination. Il avait pour mobiles l'indignation habituelle, l'amertume de l'âme, le profond sentiment des iniquités subies, la réaction, même contre les bons, les innocents et les justes, s'il y en a. Le point de départ comme le point d'arrivée de toutes ses pensées était la haine de la loi humaine; cette haine qui, si elle n'est arrêtée dans son développement par quelque incident providentiel, devient, dans un temps donné, la haine de la société, puis la haine du genre humain, puis la haine de la création, et se traduit par un vague et incessant et brutal désir de nuire, n'importe à qui, à un être vivant quelconque.—Comme on voit, ce n'était pas sans raison que le passeport qualifiait Jean Valjean *d'homme très dangereux*.

D'année en année, cette âme s'était desséchée de plus en plus, lentement, mais fatalement. A cœur sec, œil sec. A sa sortie du bagne, il y avait dix neuf ans qu'il n'avait versé une larme.

A suivre

Trung Bắc kỳ Lâm sản Công-ty

(Rừng Bảo-đài, Rừng Phố-vị, Rừng Hạ-trương)

Chính sở tại Hanoi, 63, Phố hàng Bông

ĐIỆN THOẠI SỐ 150

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, tốt có tiếng cả cây từ 7 lắc trở lên đã làm cột nhà. RỪNG, NỨA và các thứ lâm-sản nước Nam.

Có xưởng tại Đáp-cầu, Yên-viên, Đỗ-xá.

Những kẻ khốn nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victor Hugo

NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(Tiếp theo)

Thì ra cái cảm-giác của anh ta là cảm-giác của một người có bệnh, thân-thế anh ta tự hồ một việc dở-dang chưa viên-mãn của tạo-vật, mà cái trí-khôn của anh ta thì là một cái trí-khôn người uất-ức, cho nên lúc nào cũng như là có con ma bù-lù nó đè lên mình anh-ta vậy. Anh ta cứ phải khép nép, mà luồn cúi, mà bò lồm-nhồm ở trong một chỗ lờ-mờ tranh tối tranh sáng, thì thành ra cứ mỗi lần ngửa cổ, hoặc cố ngước mắt lên nhìn thì lại hoảng-hốt tâm thần mà lại phải nghiến răng tức giận, mà nom thấy một đống chất cao ngàn ngạt như thể núi không thấy ngọn mà sườn lại dốc, nào là những luật-pháp, nào là những tục-lệ, tự hồ một cái thế-giới quái-lạ, những nhân vật thế nào, anh ta nom không được rõ, chỉ biết rằng nó to lắm, nặng lắm, nó đè bẹp dí anh ta lại, tức là cái Kim-tự-tháp rất ngồn-ngang rất nặng-nề mà chúng ta gọi là cuộc văn-minh đó. Trong cái cảnh lúc-nhúc, xù-xù đó, anh ta nhìn tự-hồ nom thấy, lúc gần lúc xa, có một vài đám sáng rõ, đứng vào những chỗ hình như anh ta không thể với đến được, này như thằng canh ngục tay cầm gậy, này như anh lính *Sen-đầm* đeo gươm; đàng kia thì ông thái-giám-mục đội mũ vàng; tận trên cao tột, rỏi-rọi như vừng thái-dương, thì ông hoàng-đế đủ cả mũ miện, áo kim-bào. Những nơi sáng quắc đàng xa-xa đó, chẳng những không tan được cái khí đen mù-mịt, nó vây bọc anh ta, mà lại làm cho ghê hơn tối hơn. Cả bấy nhiêu thứ, này luật-pháp, này tục-lệ, này nhân, này vật, hình như đi đi lại lại ở trên đầu anh ta, theo cái nhịp rối-rít, huyền-diệu mà Thiên-chúa đã định trước cho cuộc hoạt-động chuyển-vần của cái văn-minh thế-giới; giầy xéo lên anh ta, đè anh ta bẹp dí xuống, mà vẫn cứ nghiễm-nhiên ở sự tàn-ác; vẫn cứ đủng-đỉnh ở cái vô-tình. Những kẻ đã bị Luật-pháp đày-đọa, tự-hồ những linh-hồn đã sa xuống dưới đáy sâu khổ hải; những người vô-phúc đã lạc xuống tận dưới những *làm-bô* (1) là nơi không thể nhìn được thấy gì nữa, cho nên đối với họ thì xã-hội hình như một cái vác nặng đè nén trên đầu, thật là một chốn gớm-ghê cho kẻ đứng ở ngoài, thật là đáng khiếp cho kẻ đứng ở dưới.

Jean Valjean ở trong cái cảnh-ngộ ấy thì thơ-thẩn nghĩ, cái nghĩ thơ-thẩn của anh ta, nó ra thế nào?

Giả sử hột thóc trong cái cối xay mà lại có tư-tưởng, thì chắc cái tư-tưởng của hột thóc ấy y như tư tưởng của *Jean Valjean* vậy.

Số là bao nhiêu những nông-nỗi ấy, là những sự thật mà trong có biết bao nhiêu là mộng ảo; là những mộng-ảo mà trong có biết bao nhiêu là sự thật, cứ liên-miên mãi, đã làm cho anh ta sinh ra có một cái tâm-cảnh không thể nào nói ra cho được.

Khi anh ta còn ở tại đồ, có nhiều lúc đương làm, dừng việc lại, nghĩ-ngợi một lát. Cái trí khôn anh ta thuở ấy có bề chín hơn trước, mà lại bối-rối hơn trước, anh ta ngẫm đến cái họa to mình mắc phải cho nó là thậm vô-lý; nhìn thấy những cảnh bao bọc quanh mình mà cho là không có l nào lại thế. Tự mình lại bảo mình: Đây là giấc chiêm-bao. Anh ta nhìn tên canh ngục đứng cách mình có vài bước chân, thì tên canh ngục hình như một con ma; bỗng nhiên con ma ấy lại giơ gậy phang cho mình một cái.

Cảnh-vật đối với mình tự hồ không có vậy. Mặt-trời ấm-áp kia, ngày mùa hè tạnh-ráo kia, da trời sáng-sủa kia, những buổi bình-minh tháng tư mát-mẻ kia, hình như là của ai cả, riêng có một mình ta không được dự phần. Cái khí sáng nó soi riêng tấm lòng anh ta là một thứ khí sáng u-uất hình như đã phản chiếu mấy lần ngõ-ngách mới chiếu thấu vào chỗ hang hầm sâu thẳm nào vậy.

Tổng kết cái thiên này lại, nói cho tóm-tắt những điều khả dĩ tóm tắt được, lấy cái có hình-thức mà diễn cho ra những sự vô-hình đó, thì phải nói rằng mười-chín năm trời lao khổ đã khiến cho *Jean Valjean*, xưa kia là một thằng phu đi xén cây, không hề độc-ác với ai cả, sau làm thằng tù đày ở *Toulon*, mấy phen đã cả gan đồ sự vượt ngục, nay vì cái giáo-dục ở nơi đày-đọa ấy, đã thành ra một đứa hung-hiểm, có thể làm được hai thứ việc độc ác: Một thứ là những thủ-đoạn hấp-tấp, vội-vàng, không suy-nghĩ trước, trong có cái dại-dột, tự hồ lương-năng của thú-vật, như con hùm con beo phải đau thì cào thì tát, nóng lên một cơn mà cử-động chân tay. Một thứ nữa là những việc trầm-tĩnh, nghiêm nét mặt mà làm, có mưu-đồ trước mà làm, đã vấn tâm rồi mà quyết chí làm, mà sở-do là ở cái bất đắc chí, ở cái uất-ức trong bấy nhiêu lâu phải chịu đau đớn cực-nhục. Phàm những việc anh ta chí tâm mà làm như thế, thì trong lúc anh ta suy tính, cũng có đủ ba trình-độ, theo một thứ-tự với cách suy-tính công-việc của những người có chí lớn vậy. Trước còn đồ tính, sau chí làm, mà sau nữa quyết lòng làm cho lấy được. Việc gì cũng căn-do ở sự căm-tức, ở sự cay đắng trong lòng, ở sự uất-ức về mọi nỗi không-công-minh đã phải chịu, ở cái lòng thù ghét cả mọi người, vì dầu có ai là người nhân-từ, người vô-tội, người chính-trực chăng nữa, cũng thù cũng ghét. Sực nghĩ đến điều gì, nghĩ ra mối rồi cũng vậy, nguyên nhân ở sự ghét cái chế-độ hình-pháp của người ta, kết quả cũng ở sự ghét đó. Cái lòng giận-ghét đó, vì nếu cứ để cho nó tự-nhiên mà xoay-vần, không có việc gì lòng trời xui-khiến ra để nhãng nó đi, hoặc ngăn nó lại, thì chẳng bao lâu mà nó đã chuyển thành một sự thù-ghét cả xã-hội, rồi hóa ra sự thù ghét cả nhân-loại, rồi hóa ra sự thù ghét cả trời đất, cái lòng thù ghét ấy nó khiến cho cái tay lúc nào cũng muốn cử hành nên việc gì hung-tợn cho hại đến ai, bất luận là ai, quí hồ là một vật sinh-động, thì mới thỏa. Xem đó thì biết rằng cái câu quan đã phê trên tờ giấy thông hành sắc vàng: « Tên *Jean Valjean* là một đứa hung-hiểm » cũng không phải là một câu phê không trúng vậy.

Cứ mỗi năm cái lòng người ấy lại khô-héo dần đi, từ từ mà khô, nhưng mà khô thật kiệt. Lòng đã khô, con mắt cũng hóa khô. Khi anh ta được tha về, tính ra trong mười-chín năm trời chưa rỏ một giọt nước-mắt nào cả.

(Còn nữa)

Tự do diễn đàn

Việc cải-lương hương-chính

II

Bài trước đã nói về cái tệ sinh ra bởi các chức-dịch hội-đồng của các xã cải lương. Vậy thì cái tệ ấy bởi đâu mà ra? Dẫu thế nào, tôi cũng chỉ qui tội về bọn « kỳ-mục » cầm quyền ở trong hương khúc, bọn quan-lại hành chánh ở các địa-phương. Nhưng xét cho cùng ra thì cũng chỉ vì đường đức dục, trí-dục của dân Việt-Nam còn thấp kém, đường công quyền công-lợi của dân Việt-nam chưa chấn hưng. Dân đen thì ù-ù cạc-cạc, người cầm quyền thì lạm dụng cái quyền thế của mình mà hà-hiếp, mà nạt nộ, mà đục khoét, muốn làm sao được nấy, cho thỏa lòng vị tư-lợi, vị thân gia. Cái tệ ấy đã ăn sâu vào trong tâm não người mình, thâm căn cố đế từ mấy thế-kỷ nay rồi, nghĩa là từ khi ta chịu dưới quyền áp-chế. Thế thì cái quyền áp-chế có từ bao giờ mà đến bây giờ thôi, thì cái bệnh ấy cũng sinh từ bấy giờ mà đến bây giờ mới chưa khỏi. Cái bệnh nặng truyền nhiễm ấy thật đã làm cho bệnh-nhân là dân-tộc Việt-Nam đến nỗi èo lả yếu đuối, thua kém đủ mọi đường. Bệnh ấy không phải một lúc mà chữa cho tiệt nọc được, tất phải bồi bổ dần dần. Vậy thì ta nên tập phương thuốc gì. Tưởng rằng dù về phương-diện nào ta cũng không bỏ qua được hai vị thuốc « Quan phụ-mẫu » và « Chức-dịch hội đồng ». Vì rằng dân trí nước mình còn thấp hẹp, chưa có đủ tư cách mà tự bênh-vực, tự bảo-hộ lấy cái quyền lợi mình được, tất phải trông vào hai hạng người kể trên là người còn có học-thức, có kiến-văn hơn. Vậy thì nào các quan phụ mẫu, toàn thể quốc-dân trông mong ở các ngài, một nước thịnh hay suy, cũng do ở các ngài. Xin các ngài thương đến tình cảnh nước nhà, nghĩ đến những nỗi bọn dân đen. Các ngài nên bỏ hết lòng vị-kỷ, ban-bố cho dân những sự sáng-năng, cần mẫn, tận tâm, tận lực của các ngài. Các ngài phải tìm cách trừ hết thói hà-lạm của bọn kỳ-hào, xem xét đến những việc công ích, không những là coi xem về sổ sách, cùng các hư-văn bề ngoài mà thôi. Các ngài phải làm mắt coi đến cái tình hình ở chốn thôn quê, các công việc thực hành của hương-hội, các sự canh cải về phong-tục, xem có hợp với trình-độ tiến-hóa không. Còn các việc ăn uống tốn-phí thì nên cấm đứt. Điều ấy có thể thi-hành được ngay mà không có chút chi là quá nghiêm-khắc, không có chút chi là đáng ngần ngại nữa, mà dân thì ắt có phần lại rất hoan-nghênh, vì ai muốn mất nhiều tiền, chẳng qua là thói lề bắt buộc mà thôi. Thôi, nói bao nhiêu chẳng qua cũng chỉ nhờ về hai chữ mà đồng dân chúng tôi đang ngưỡng vọng là hai chữ « nhiệt-thành » của các ngài, các ngài nghĩ sao?

Còn các chức-dịch hương-hội thì tưởng rằng các bọn « mọt già » không nên dùng nữa, vì phần nhiều người trong bọn ấy thật là « đầu chầy máy đít thớt », sét đánh không chết, súng bắn không chết, không có cách gì mà cải ác qui thiện được. Cần phải chọn người, mong rằng đến kỳ thay bầu các chức-dịch hương-hội kỳ thứ hai sắp tới nơi này, chính-phủ sẽ lưu ý đến sự chọn người mà bầu. Và trước xin hãy lại thông-sức cho công chúng biết rõ cái chủ nghĩa cải-lương và cái quyền hạn của các hương chức là thế nào, để mong có người đứng đắn ra tham dự dân-sự, thì hay biết nhường nào.

Còn về phần dân đàng ta thì ai là người nên ra làm, ai là người nên chịu ra làm và ta nên chọn ai, bầu ai? Điều ấy cũng thật khó. Không phải là trong một làng nhà quê không còn có một người nào là có lương tâm, không tham của phi nghĩa đâu, không phải là cái hồn đạo đức luân-lý đã chết hẳn ở trong trí não người mình đâu. Chắc rằng trong một làng nào cũng có một số ít người có học-thức rộng, có đức-hạnh hay, không lấy kim-tiền làm chủ nghĩa. Nhưng khốn nạn thay, phàm những hạng người ấy ở nước mình, đã không vị « thần tiền » thì còn thiết gì mà ra làm cho chịu khó nhọc, cứ tự xử mình như một người ẩn dật, mà ra ý chán đời, ghét đời, nhưng chẳng qua chỉ bởi cái chủ-nghĩa « lười biếng ăn nhiều » mà thôi.

Vậy này các ngài, đang thời buổi văn-minh bây giờ, đang cái cảnh ngộ khốn-bách của nước mình, ta chưa có thể cần nhàn được, ta chưa có thể lười được. Đời đáng chán thật, nhất là ở nước ta thì lại đáng chán lắm. Nhưng các ngài cũng có thể sửa đổi lại phong-tục nên tốt lành cho đẹp mắt vui mắt được. Vậy thì bây giờ cái phương-pháp cải-lương thật là một cái thi liệu rất hoàn-bị để giúp cho các ngài sửa đổi lại phong-tục. Các ngài nên vui lòng mà ra gánh vác lấy cái công-cuộc cải lương, gây dựng cho làng các ngài lấy cái mỹ phong, mỹ-tục, một ngày kia có thể xứng đáng với hai chữ « cải lương », thì có khác gì các ngài đã vun bón được một cái vườn hoa trở nên tươi tốt không. Tuy rằng cái sự nhọc ấy chưa có thể dẹp tắt hẳn được sự chán đời của các ngài, song cũng có thể làm cho các ngài quên được nỗi buồn rầu lúc buổi hôm khuya sớm. Mong lắm thay!

Hiển ngu Lê-như-Khuê

Cuộc thi thơ

Của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ

MMMDCCXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Không miếu là đây có phải không,
Mạch dẫn nước Thủ thông nước Nhị,
Đạo cao non Thái nẩy non Nùng,
Trải bao trị loạn cùng hưng phế,
Mà vẫn lâu bền với núi sông,
Này chốn y-quan nền lễ-nhạc,
Lý hoàng cửa thánh thực to công,

MMMDCCXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Đạo Khổng vinh thêm giống Lạc-Hồng
Gác phượng đền lân in Nhị thủy,
Vừng ô bóng thỏ rực Nùng phong,
Bia rùa đá tạc ghi hiền sỹ,
Bảng hổ vàng tô điểm Á-đông,
Nghê hạc phụng trầu hương sạ ngát,
Tượng đồng còn vững với non sông,

Lê-đăng-Phan
Hộ-vệ Tiên-du, Bắc-ninh

MMMDCCXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu nguy nga cõi Á-đông,
Đạo học tôn về Chu-khổng-thánh,
Đền đài làm tự Lý thánh-tông,
Khói nguồn Tứ thủy về sông Nhị,
Tiếp mạch Đông-sơn đến núi Nùng,
Tô-giáo nhà nho còn chốn ấy,
Ai ôi ngảnh lại kỹ mà trông.

MMMDCCXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long
Miếu cổ tôn nghiêm chiếm một vùng,
Bốn dãy cung-tường mưa gió trải,
Một nền quốc-túy khói hương chung,
Bình-phong cửa trước trông cao ngất
Đường điện bên sau khéo lượn vòng,
Bể học Á Âu tuy biến đổi,
Vẫn còn đứng vững với non sông.

MMMDCCXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu xây từ Lý thánh-tông,
Sư biểu muôn đời vua phải kính,
Xuân thu hai tế lễ thường phung,
Đá bia tiến-sĩ rêu xanh biếc.
Vàng biển văn Khuê nét đỏ hồng,
Tươi tốt mấy hàng cây cổ-thụ,
Khen ai đắp nấm khéo vun trồng,

Lê-huy-Cường
88 Bis, Boulevard Maréchal Pétain, Hanoi

MMMDCCXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu còn y dấu cổ-phong,
Bể học rừng nho trời tố-định,
Non Nùng nước Nhĩ đất anh chung.
Kinh-kỳ vương-bá danh còn mãi,
Lễ-nhạc xuân thu đạo chẳng cùng.
Này hội văn-minh này cảnh-tượng,
Đời đời phong-hóa đối thiên-công.

Lê-văn-Long 14 rue Paris, Nam-định

MMMDCCXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đây nền kỷ-niệm chung.
Tượng thánh bia biển hồn quốc-túy
Núi Nùng sông Nhị dấu nho-phong,
Giảng lòng về Lý hồ bao trượng,
Sao rồi đèn Lê các mấy trùng,
Văn khắc màu kim mà miếu cổ.
Thành nam trời trói một vừng đông.

Nguyễn quốc-Phiên
Commerçant gare Thường tín, Hà-đông

MMMDCCXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh tượng tôn-nghiêm túc miếu cung
Cửa Vũ ba tầng lên đầu Bắc,
Cung thang chín bực sánh non Đông.
Á Âu hai nước xuân thu tế,
Lê Lý muôn đời khí hậu chung,
Mấy kẻ anh hùng nào dám đổi,
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Nguyễn-ngọc-Ngọ
Làng Bạch-mai, Hà-đông

MMMDCCXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trời mở viên-bang cõi hóa rồng,
Miếu tựa non Nùng dư phú-mỹ,
Văn sinh làn Nhị chướng Tây Đông,
Lạc-Hồng một giống thuở mưa hóa,
Tiêu sắt bên tường mặc gió dung,
Ấy cũng vũ-thành trong đất Bắc,
Huyền ca còn tưởng mặt non sông.

Nguyễn-tiến-Điền
Làng Tường-phiên, Sơn-tây

(Còn nữa).

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa, xưng dạ dày, đau dạ dày, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc:

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai: 1$ 10

Có bán tại: Nhà Ba chuông, Hanoi

TAXÉOL ROGIER

Thuốc chuyên-môn rất mạnh để trị bệnh lậu. Trị các bệnh như Gonnorrhée. — Cystite. — Catarrhe vésical rất hiệu. — Là một thứ thuốc mới các ông thầy thuốc ở thuộc-địa đều khuyên dùng thuốc ấy.

Giá một lọ: **1$00**

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ

L. BLANC

31, phố Paul-Bert, Hanoi

BERLIET

12 CÁI LỄ nên mua xe BERLIET 12

1° — Máy phát-động chạy chậm không mòn được.
2° — Máy ca-buya hiệu ZENITH.
3° — Các cơ-quan đều dễ xem xét.
4° — Hộp vit-tét có 4 vit-tét cần dùng cho các đường dốc.
5° — Còn có mấu.
6° — Máy hãm nhậy lắm.
7° — Máy lái êm và dừng.
8° — Chỗ ngồi rộng và êm.
9° — Lò-xo tốt, đường xấu cũng êm.
10° — Bánh xe thay đổi dễ, nơ 820×120.
11° — Có máy thụt TECALEMIT bơm dầu lên cả các cơ-quan.
12° — Giá tiền 28.500 quan.

Xưởng AVIAT

Quai Clémenceau — HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

Le gant

Devant l'arène où les lions vont combattre, le roi Franz s'est assis. Autour de lui se tiennent les grands du royaume, et, plus haut, dans une tribune les dames forment une brillante guirlande.

Le roi fait un signe, la large cage s'ouvre : un lion s'avance à pas lents; calme, il regarde autour de lui, baille longuement, secoue sa crinière, s'élire et se couche sur le sol.

Le roi fait un nouveau signe et une seconde porte s'ouvre : aussitôt un tigre s'élance d'un bond. A la vue du lion, il rugit, tourne autour sournoisement, agite sa queue, et, en grognant, s'étend à terre à ses côtés.

Le roi fait encore un signe, une troisième porte vomit à la fois, deux léopards qui bondissent vers le tigre. Celui-ci les meurtrit d'un coup de ses puissantes pattes. Mais le lion se lève en rugissant : aussitôt tout se tait et les terribles fauves se couchent en cercle.

En ce moment, du haut de la tribune, le gant d'une jolie main tombe entre le tigre et le lion.

Alors la noble Cunégonde se tourne vers le chevalier de Lorges et lui dit d'un air de défi :

« Sire, chevalier, si vous m'aimez autant que vous me le jurez à toute heure, allez relever mon gant »

Sans hésiter, le chevalier descend dans la redoutable arène et, courageusement, du milieu des monstres, il relève le gant.

Les chevaliers et les dames le regardent, pleins d'étonnement et de frayeur; et lorsque, toujours calme, il rapporte le gant, des paroles flatteuses l'accueillent de toutes parts.

Cunégonde le reçoit avec des regards pleins de tendresse, mais le chevalier lui jette son gant au visage : « Je ne veux point, Madame, de votre reconnaissance ». Et il la quitte pour toujours.

Schiller.

La source et la mer

La source tombait du rocher,
Goutte à goutte à la mer affreuse.
L'Océan fatal au rocher,
Lui dit : « Que veux-tu, pleureuse ?

Je suis la tempête et l'effroi ;
Je finis où le ciel commence.
Est-ce que j'ai besoin de toi,
Petite, moi qui suis l'immense ?»

La source dit au gouffre amer :
« Je te donne sans bruit, ni gloire,
Ce qui te manque, ô vaste mer !
Une goutte d'eau qu'on peut boire »

Victor Hugo

Chuyện cái tất tay

Trong rạp xiếc, lúc sư tử sắp ra vồ nhau, thì có vua Fairz ngồi dự cuộc. Chung quanh vua có các vị Đại thần trong nước, và ở trong rạp về phía trên có các bà và các cô ngồi quây quần cả.

Vua ra hiệu một cái, cửi nhốt mở cửa ; một con sư tử từ từ bước ra; mình sư trông chung quanh mình, há mồm ngoáp dài, vẫy bờm, vươn mình, rồi nằm xuống đất.

Vua lại ra hiệu, một cái cửi khác liền mở ; một con hổ nhảy vụt ra. Hổ thấy sư-tử, bèn gầm thét, sùng sục chạy quanh, vẫy đuôi rồi hổ mục vươn mình, rồi nằm xuống đất.

Vua lại ra hiệu nữa ; một cái cửi nữa liền mở : hai con hoẵng đều đâm vào ra và chồm đến chỗ con hổ. Hổ vờn một cái, đôi hoẵng choáng váng.. Sư tử vùng dậy gào thét ; rồi để lại im phăng phắc, mấy con súc-thú lại nằm quay vòng tròn xuống đất.

Lúc ấy ở trên rạp có một cái bất-tất tay ở trên bàn tay ngọc kia rơi xuống ngay chỗ hổ và sư-tử. Bà quí phái Cunégonde bèn quay lại nói với Vasy de Lorge có dáng thách đố mà bảo rằng :

« Mê-thương tướng quân ơi, nếu ngài thương tôi thực được như lời ngài thường nói với tôi thì xin ngài đi nhặt hộ cái tất tay lên cho tôi »

Vũ-sỹ chẳng ngần ngại gì cả, lập tức xuống ngay chỗ hổ và sư-tử nhặt lấy cái tất tay.

Các vị ái càng cật quí bà ai nấy đưa mắt nhìn ông nửa ngơ-ngác nửa sợ hãi, rồi đến Vũ sỹ ung dung đem cái tất tay lên trả bà. Bà tiếng khen ngợi nổi lên rầm rầm cả. Bà Cunégonde đón tay đón cái bít tất tay, mắt nhìn chừa chan biết bao âu yếm ; song, vũ sỹ ném ngay cái tất tay vào mặt bà ta mà rằng :

« Thôi bà ạ ! tôi không cần gì ân nghĩa của bà đâu !

Rồi từ đó không bao giờ giáp mặt nữa ! »

Song Nam
Nguyễn-văn-Thuộc

Suối và biển

Suối từ trên đỉnh thạch bàn,
Thấy tình rỏ giọt xuống làn bể sâu.
Bể trăm-luân nói méo nhau :
« Có sao lã chã giọt châu khôn hàn ?
Coi đây giọt giãi năm ra :
Gió liền mặt nước, nước tan nhân giới.
Mông mênh bát ngát xa khơi,
Nào ai cần đến nước đời nhỏ nhen ?»
Suối rằng : « Danh lợi nào phiền,
Vì người khuyết điểm, em tuyền cho người.
Giọt giương chi đáng mấy mươi,
Miễn là tỉ độ cho người kẻ khao. »

Song Nam, Nguyễn-văn-Thuộc.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Phận mong manh

(Tiếp theo)

Ả ấy là ai mà táo tợn vậy ?

Không nói thì chư độc-giả cũng biết là ả giang-hồ, trước kia cũng chàng kết tóc xe tơ, vì một chuyện gia đình nho nhỏ, nên ả lấy có mà rất tình chàng. Ả bỏ chàng đã hai năm nay đi lấy một chú Chệc miền thượng du. Ả nghe đồn vườn nhà thêm hoa, nên muốn về làm sự lạ thôi. Ả bèn xin phép phu-quân về miền xứ cết bằng, nhân tiện xem sự thể ra sao ? Khi ả mới bước vào cửa thấy chàng Lưu-Phong và cô Liên Hồng kề nhau nói chuyện. Ôi ! mối ghen đàn bà nó lạ đời là ghen, nên ả sấn vào chẳng phân bắc bạch mà hành hung như vậy.

Khi ả đã đánh cô được thỏa mãn, ả bèn lên xe đi thẳng (ở mồ !!! .) Độc-giả xem đến đây, chắc đang giận thay cho đỏ gái ở già mồm cũng vì nó làm cho chia loan rẽ phượng ! Các bạn thì lầu biện cũng nên lấy đó làm gương.

Nói về chàng Lưu-Phong chợt tỉnh bóng à thì tàu bến bay lên giới, bấy vía chui xuống đất, vì bấy lâu nay chàng tưởng à đã suối vàng xa cách, nào có ngờ nay.... Chàng sự ở nhà cũng bị một phen é chề, nên chàng nhanh trí xa chạy cao bay, vì chàng vẫn biết rằng khờ dễ đề à nắm được tờ phép giao.

Còn cô Liên-hồng sau khi bị một trận giờ tập mưa sa, càng ngẫm nghĩ bao nhiêu lại càng hờn duyên trách phận bấy nhiêu. Nghĩ cuộc đời bao phen chìm nổi, thì cô lại chửa chan giọt lệ mới đôi mà phấn. Những mong cá nước vui vầy, nào ngờ đôi ngả nước mây cách vời. Kiếp này đã dở dang rồi, ra chỉ mà có tiếc đời làm chi. thôi thì tôi có ngờ gì,... ở lại thì không khỏi bị nhục. về nhà thì còn mặt mũi nào trông thấy mặt cha mẹ thật là lại tới phần vạn. Cô ngồi chống tay nghĩ xem đi đâu cho tiện. Sau cô mới nhớ ra có một người bà đi họ hiện đang làm trụ-trì chùa Lương-vân tỉnh Bắc-giang. Bàn thầm mọi nẻ thấp cao, ba mươi chước, chước nào là hơn. Xuất gia quyết một tâm tìm... Thế là cô quyết chí đi quy y cửa Phật. Bèn hôm đó cô bỏi bỏi hỏi suốt năm canh, không hề nhắm mắt, cô lấy bút mực viết một cái thư để lại cho chàng Lưu-Phong đại ý nói rằng : « Có xấu số bạc phận nên không được cùng chàng trọn nghĩa vì oán tình bắt buộc cô phải thế chứ không phải cô phụ chàng. Cô ra đi không biết đâu là bờ là bến, xin đừng nghĩ đến cô nữa, v. v... » Gà gáy tan canh, cô thu xếp tiền lộ phí rồi cô khẽ cửa ra đi.

Thân gái dặm trường, ngày đi đêm nghỉ, mất ba ngày mới đến nơi.

Cô bước vào chùa thấy một vị sư bà tuổi ngoài 60 đương quét trước trong vườn. Cô đánh bạo thưa : « Bạch sư cụ, xin sư cụ đợi từ bi bảo tiểu bần có phải đây là chùa Lương-vân, trụ trì là Sư cụ người Bắc-thách không ? » Sư cụ đang cúi xuống quét, nghe tiếng thấy người con gái tới thăm mình, bèn giả nhời : « Mô phật, đây chính là chùa Lương-vân và tôi là trụ-trì người Bắc-thành đây, thí sao cô lại biết tôi. »

(Số là hai bà cháu cũng không biết mặt nhau, vì cách mươi năm trước, sư cụ có về chơi nhưng cô Liên-Hồng hãy còn bé, nên không nhận ra). Khi có nghe sư cụ đáp vậy, cô biết là phải, bèn khóc òa lên chạy lại ôm lấy sư cụ kể nỗi đầu đuôi cái nông nỗi của cô. Bấy giờ sư cụ nghe ra, bà cháu gặp nhau xiết bao mừng mừng tủi tủi. Sau cô giải tỏ sự tình bí ẩi vì thế nên đem lòng gởi cảnh bỏ đi đốc một lòng mộ đạo tu hành, mong thoát ra khỏi vòng trần-tục, hầu được sớm thăng nơi cực lạc, xin sư bà mở lượng từ bi mà thế phát cho. Sư cụ đã nhiều lời can ngăn, nhưng cô đốc một lòng, quyết một đi tu hành, sư cụ vốn sẵn từ tâm nên cũng thuận ngay.

Từ đó người tiều ăn mặc nâu sồng, gõ mõ tụng kinh, nương cửa phật đài quét tước chùa chiền, một lòng mộ đạo, tức là cô Liên-Hồng.

Gởi thân được chốn am mây,
Muối dưa đắp đổi tháng ngày thong
[dong
Kệ kinh câu cũ thuộc lòng,
Hương phòng việc cũ trai phòng
[quen tay,
Sớm khuya kinh bối phướn mây,
Ngọn đèn khêu ngượt tiếng chày
[nện sương,

Cô nương tựa cảnh bỗ đã được hai năm, vì cô là người đa cảm, đa sầu, càng nghĩ đến nông nỗi chưa cay trong đời bạc mệnh của cô. Cô thành ra kém ăn kém ngủ, mình hạc xương mai, được ít lâu cô mất tại chùa Ấy là sở ô chưa được thoát vòng trần-tục.

Nói về cụ Phán ông khi nghe tin cô Liên-Hồng mất sinh ra buồn bực, ốm đau, được hai tháng rồi cũng tạ thế. Cụ bà và vợ chồng thầy giáo lo lắng chạy chữa thuốc thang cho người trong họ. Cụ bà đọa lên ở với thầy giáo Hiền, Thầy là người hiếu nên một lòng phụng dưỡng cũng như mẹ đẻ vậy. Thầy sinh được ba gái hai gái, thầy lấy người con thứ hai ấu theo về họ cụ để giữ phần hương lửa. Cụ thấy rõ hiền gái thảo, buổi thân lòn khuya sớm phụng thờ, nên cụ cũng được an-tâm đó ở rồi.

Cậu Xuân-Xinh năm sau thi đỗ được bổ Thanh-hiện cùng tỉnh với thầy giáo Hiền. Cậu đi lại chơi bời cùng thầy Giáo và quý trọng cụ Phán hơn trước bội phần. Cụ phán thấy cậu Xuân-Xinh lại nhớ đến cô Liên-Hồng, ấn nấn không kịp ! Cậu Xuân-Xinh là người chung tình, thương nhớ cô Liên Hồng đến năm ba mươi cũng chẳng vợ con gì cả. Chàng giờ mất trăng thanh, bầu rượu túi thơ là bạn tiêu sầu. Cha mẹ họ hàng khuyên răn cậu cũng đành thuận. Sau cậu biết không con nối rõ dòng dường là bất hiếu, nên cậu mới lấy cô Tí là người con quan lớn Ý ở cù ghịt. Vì cậu là người chung tình nên lại được vợ hiền. Sau cậu đông con nhiều cháu, cảnh gia đình thật là êm đềm vui vẻ ; tuy vậy cậu vẫn thương nhớ đến cô Liên-Hồng, không quên.

Thoại-Phong Ng-duy Kinh

LỜI ĐÀN BÀ

Cái tính kiên-nhẫn của người đàn bà

Người đàn bà cũng có lắm cái tính tốt như kiên-tâm nhẫn-nại, bền lòng chịu khó, bền lòng cho đến nỗi giàu nghèo không đổi chí, sẵn thác chẳng rời lòng, cực khổ cho đến nỗi lận lội vì chồng, mang mầu theo con, áo vải giải gai, cầu bông tảo rẫu, không quản chi thân cũng bỏ thân chết, cụ đeo đuổi cho trọn thầy trọn chung. Thà hỏ rồi may một sẽ, hay đỡ thầy ai, khư khư mình cứ buộc mình vào trong chữ tình, chữ ái, chữ nghĩa, chữ ân,

Thân ôi ! cái tính kiên-nhẫn như thế có khác gì kẻ trượng-phu trung-thành với nước, tận tụy với đời, mười chín lần thất bại mà lần thứ hai mươi thành công thế là kiên-nhẫn. Kể sương-phụ bốn năm mươi năm thề tiết, tóc xanh cho đến tóc bạc đầu, trải bao sương nắng, vật đổi sao rời, một niềm trinh chánh, thế là kiên-nhẫn, cho nên suốt gan ai cũng là làng, nữ-nhi mấy mặt, anh-hùng mấy tay. Chúng ta phải biết rằng : Cái tính kiên-nhẫn là khó, mà lại cái tính kiên-nhẫn không phải chỉ học mới làm đặng, kẻ không học như các bậc bà ấy ở các chốn tỏ quả, kiến-văn ít, học-thức không, thế mà tấm lòng sắt đá nhiều kẻ giữ gìn được tiết hạnh kiên trinh, bền vững thế bọn, há phải không có người bay sao ? Vậy thì nàng đào nên được cái tính kiên-nhẫn là ở tự trong ở gia-đình mà ra, không phải học chỉ chỗ hay chữ huy là đủ.

Ngày xưa có những bà tử mẫu hiền thế cũng làm kể đời vì lòng kiên-nhẫn mà làm cho con được nổi tiếng thơm danh ;

Đời nhà Hán như bà mẹ Tử-Thứ, hồi Tào-Tháo hiếp Tử-Thứ là người anh-tuấn làm mưu sĩ cho Hán Tiên-chúa thiết trận hỏa-công phá tan Tào-quân mấy vạn đội, bèn tức giận giết bắt Tử-mẫu về, bau đầu dọa nạt, sau đến dỗ dành, ép bà Tử mẫu phải viết thư cho con bảo về giáp Tào ; bà nhất định không viết, sau khi Tử-Thứ mắc gian kế của Tào lột đặt về yết-kiến Tử-mẫu, bà bèn nổi giận quát mắng rồi tìm vào phòng tự-tử. Tử-Thứ hối hận trọn đời, phát thề chung thân không ra Tào bày một kế sách gì hết, ấy mẹ có kiên-nhẫn như thế, sinh con mới có tiết thảo như vậy.

Lại một nàng vợ người Nhạc-Dương nhà tuy nghèo khó, song tính rất thanh bạch, thấy chồng ham, vàng coi như đất. Nguyên Nhạc-Dương đi đường gặp một thỏi vàng rơi chẳng ai hay biết, bèn bỏ mang về đưa cho vợ, vợ thấy lấy bảo chồng rằng : Vàng tuy không chủ, chớ lòng ta há lại không chủ ru ? sao ? lòng ta phải đừng tham là gì. Nhạc Dương nghe lời bỏ thỏi vàng lại giữa đường. (Chuyện chép ở sách Liệt-nữ). Xem thế đủ hiểu cái tính kiên nhẫn của người đàn bà cũng có lắm người cao thượng vậy ; huống sự kiên-nhẫn là một cái bí quyết của muôn sự thành công như sau này : kẻ học-trò có kiên-nhẫn mới thành tài; kẻ làm thợ có kiên nhẫn mới nên công, nhà sông có kiên-nhẫn không lấy mất, mùa được mùa mà năm chí, mới kẻ lỗ vốn non ; nhà thương có kiên nhẫn luận lỗ bán lãi mới đầu mà sang rồng lắng, cô đeo đuổi cho tới nơi tới chốn, thì không đến nỗi thua lường.

Cậu nam chí hướng thay đổi, như cái chong chóng, thì bao giờ đạt tới cái mục đích đặng. Tỉ xem tới nay sự kiên-nhẫn, đã làm nhiều người có về vang danh dự của đàn ông, đàn bà ông có nghĩa-vụ của đàn bà, đàn bà có nghĩa-vụ của đàn bà, chia ra thì từng các nhân, sinh ra thì không đồng thời, lớn nhỏ khác nhau, giàu nghèo khác nhau, yếu mạnh khác nhau, thế mà tính kiên-nhẫn ai cũng như nhau hết thảy.

Nói tóm lại, thì tính kiên-nhẫn ai ai cũng phải có, có để giáp sự thành-động cho mình được toàn hảo ra, nhưng mà luyện tập cho thành tính kiên-nhẫn thế phải biết cách nuôi nấng cho đúng : nghĩa là trước phải định cái chí hướng cho chính đại, rồi đã định được chí hướng rồi thì bao nhiêu cái ác cảm trở ngại xung quanh mình đều có thể đánh đổ phá tan được hết. Ấy thế kiên-nhẫn ấn có công-hiệu vậy.

Đạm-Phương nữ sử

LELEULE & DETOUILLON

76, Phố hàng Trống, Hanoi

Quí-khách nên mua những xe đạp thượng hạng mà giá lại rẻ không đâu bằng

XE-ĐẠP TERROT :

Thượng hảo hạng	62 $ 00
Hạng đi đường xa B.	52 . 00
Hạng đi đường xa A.	50 . 00

XE-ĐẠP ALCYON :

Thượng hảo hạng	60 . 00
Hạng đi chơi	52 . 00
Hạng đi đường xa	48 . 00

XE-ĐẠP « DRAGON D'OR ». 40 . 00

3036

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán 4 cái giấy quảng cáo, chứ lại thế nào thì báo-quán cũng vẫn gửi theo chỗ cũ, không tính thêm tiền gì cả.

Hễ ai không gửi tiền theo thì cứ để mặc ấn như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Hiệu kim-hoàn 昌 進

HOÀNG-QUANG-THIỆN

Bijoutier

CERTIFICAT D'ART DÉCORATIF

Hanoi, 91. Rue des Changeurs, Hanoi

Nhà làm đồ vàng bạc ở giữa phố hàng Bạc, chủ-hiệu có bằng tốt-nghiệp về nghề chạm chữ tại trường Công-nghệ Hanoi. Kén toán những thợ rất khéo, làm cẩn thận, vàng đúng tuổi. Các ngài chiếu-cố lại sẽ sẵm sửa, xin chắc được vừa ý, không phải lo ngại điều gì. 3032

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

3013 MẬU-THỊNH kính cáo.

Nếu ai mắc phải bệnh tinh « lậu vi-trùng-mai » dù lâu hay mới, đã nặng hay nhẹ mà muốn được mau khỏi hẳn không tốn tiền lại không hại về đường sinh-dục nên tập tức dùng thứ ốc cứu-hiện U-NGOC-LIEN, n° 46, Rue Principale à Dap cầu, v. hi n.y là một nhà chuyên trị bệnh thuốc bệnh tinh đã có tiếng không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen và mình tự ở các nơi gửi lại.

Ở Hà-nội có gửi hiệu Kim đức giang, phố hàng Bồ và ở Nam hiệu Phương ngay ở phố Paul-Bert làm đại-lý bán nữa. 3022

HÀNG MỚI SANG BÁN CHIẾU KHÁCH

Bản-hiệu bán cắt bán lẻ các thứ hàng vóc nhiều, tơ lụa, satin, sa lấy, cachemire, faille, khăn tơ, khăn lụa len các thứ len dạ, tissus Imperméable, mũ dạ v. v...

PHAN QUẢNG-THÀNH

Số nhà 10, phố hàng Đ. o, t. ...ội.

3040

忠孝節義女考 Trung Hiếu Tiết Nghĩa kỳ-nữ

I. — Song-phượng kỳ duyên (sự tích Chiêu-Quân cống Hồ) in lần thứ ba, có đôi lại các bức vẽ mới. Giá 0 $ 90

II. — Tái sinh-duyên (sự tích Mạnh-lệ-Quân) Tiền-biên và hậu-biên, mỗi cuốn giá . . . . . 0 , 90

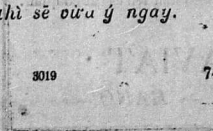
III. — Tục Tái-sinh-duyên, cũng chia làm hai cuốn : Tiền-biên và hậu-biên, mỗi cuốn giá, ... 0 , 90

Tiền cước gởi mỗi cuốn 0 $ 20

Thư và mandat xin gởi cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC, TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN, Hanoi. 3045 g

QUÀ TẾT

Nhân dịp tết bản-hiệu không biết lấy gì tỏ lòng cảm ân các ngài, vậy hay xin kính biếu tập diễn-thuyết của ông Phan-anh Trinh, nếu ngài nào đã có rồi, khi gửi thư lấy hàng xin cho biết, xin thay hàng mấy thứ sau này : 1 tập các ngài chơi. Tập việc ông Phan-bội Châu, tập Pháp Việt đề-huề, tập Việt Nam Minh Trị, Việt-Nam Nhân-Dân, Việt Nam Quốc-Hồn, Việt Nam Quốc Tuy và tập những tin tức và dư luận về ông Phan-bội Châu, lo dân thương nước của ông Nguyễn-thượng-Hiền. Này kính

NGUYỄN-TIẾN-HÀM dit THUẬN-THÀNH
Bottier - Chaussures
7, Rue des Cuirs Hanoi

3023 *Nhân dịp Tết, giá trong catalogue các Bản hiệu hạ 5 -/-.*

Grand arrivage de parapluies

POUR HOMMES, DAMES ET GARÇONNETS

Bản-hiệu mới nhận được nhiều các thứ ô ở bên Pháp sang để bán trong dịp Tết Nguyên-Đán, hàng thật tốt, giá cực rẻ, và có đủ các thứ cỡ để lợp ô nữa; các ngài cứ hỏi bản-hiệu thì sẽ vừa ý ngay.

Chapellerie Hai-Chinh
74-76, Rue du Pont-en-Bois, 74-76
Hanoi

3019

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC :

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Lần mua vé thứ giá 20 quan cứ thi đóng làm 12 tháng mỗi tháng ba mươi quan. Nếp tiền lần đầu, tiền được ngay rồi vé, riêng mình có quyền xổ-hiệu, hễ vé trúng số thì được cả tiền. Nếu chỉ chịu chịu đóng dần mỗi tí, thật hẳn như không nghỉ đến, mà đã được dự các cuộc rút số, tại được có quyền xổ-hiệu mỗi cái vé rất quý có sinh lợi tức.

Vé Crédit National mỗi năm làm kỳ dự cuộc rút số : là 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre.

Mỗi lần rút số có :

1 lô.	MỘT TRIỆU
1 lô.	500.000 quan
2 lô.	200.000 quan
3 lô.	100.000 quan
6 lô.	50.000 quan

Kiện rút số tám kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rút số rằng dễ trúng lắm

Muốn dự các cuộc rút số ấy, nên gửi 20 quan cho chi-cục gần nhất :

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576

Việc bán vé này theo như bản luật ngày 12 Mars 1920, các nhà mua vé được đủ điều chắc chắn. 3046 g

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh, Chiếu Đẳng chú Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

Thuốc này rất hiệu, rất cả tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền: 1$.30

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

Giá tiền: 0$.80

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ

L. BLANC

31, phố Paul-Bert, Hanoi

30 3

CHÈ TÀU SÂM MÂU

Hộp trà Sâm-mậu nổi tiếng đã lâu. Trước đây các ngài ở xa muốn mua, có khi gửi đi không tiện, thật phụ lòng các quí-khách. Bây giờ muốn được nhiều người làm đại-lý, hễ ai muốn làm, xin viết thư cho số 59 phố Hàng-ngang Hanoi.

1. Phàm bán trà hết cứ nhiều ít, mỗi một trăm đồng sẽ để hoa-hồng cho đại-lý 3$.

2. Phàm những tiền phí-tổn gửi trả cùng gửi tiền và thuế phụ dài-dề, vân vân thì bản-hiệu đều xin chịu.

3. Giá hàng tùy theo kỳ tiền dài ngắn đã sẽ định. 3030

NHÀ BÁ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.

Chế toàn bằng chất: Santalol chất: Salol và chất: Uroformine

Giá 1$.30 một hộp 3001

Cách lịch-sự ở Hà-thành

Hiệu Café Restaurant HIỆP-THÀNH, số 29, phố Bờ-Hồ (Bd Francis Garnier) có đủ phòng ăn và phòng trọ rất sạch-sẽ, lịch-sự để nghênh-tiếp các quí-khách. Ngài nào ở xa, đánh giây thép về giữ phòng trước, thì bản-hiệu xin cho người ra gare đón và trông coi giúp việc đãi đệ hành-lý. 3035

Rượu DUBONNET

là rượu bổ và dưỡng lập sức lực lại

Agents généraux en Indochine: CHARRIÈRE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie 3037

HÀ ĐÔNG

Kẻ trộm ra dáng nhiều. — Ở làng Tương-mai thuộc huyện Thanh-trì có họa kẻ trộm táo gan đến bắt lợn, bắt chó và lấy các đồ vật khác, quấy nhiễu lương dân ra mặt. Các nhà mất trộm hễ ai rêu rao, chửi đổng..., thành thử ai mất lý gì, không dám ó răng!

Tối hôm 14 tra vừa rồi, có một nhà lại mất trộm con chó, rủa rẻ, chúng cũng phải yên ngay.

Chẳng biết người mất trộm có dám thưa họa kẻ trộm ở cửa công môn không, hay là lại sợ...!

Nếu ai là người có trách nhiệm không chịu cho tuần phòng đi trừng trị cho rốt họa trộm ấy đi thì tháng cũ-mật đứng ghê sợ lắm. Ai nấy phải nên nhớ rằng mấy người ở làng này cũng can vào việc ăn cướp giết quan Đốc sát.

Một người làng lai cảo.

BẮC-NINH

Cây thế hành hung. — Đêm 16 Janvier tối vì có việc ở chơi tại làng Đỗ-thượng, xã Khúc-lộng, huyện Văn-giang, bỗng nghe thấy người kêu, trống đánh, tù và thổi, rồi thấy lửa sáng rực cả làng, lác đác tưởng cướp; sau mới biết là chánh-tổng và quản tổng, phó-lý cùng mấy tên gia nhân đấy tó kéo vào làng ấy đánh tuần, thì bị tuần làng ấy bắt được cả người và dao, gậy. Tuần có giữ cả người lẫn kẻ giới đề trình quan huyện Sàng hôm sau tôi có lại chỗ ấy, xem thì quan huyện chưa về đến nơi, thấy ông cụ 60 tuổi bị một vết dao chém ở mặt ngồi cạnh hai đống rơm còn cháy, và mấy chú lính huyện đang đánh đập tuần làng ấy một cách tàn ác, nào lên gối đấm, đá. Có một người bị bọ đánh đau quá quay ra không dậy được, cái thói cậy thế hành hung như thế thực là già man quá.

Ng. v. Th.

KIẾN-XƯƠNG (Thái-bình)

Một cái cướp khá to. — Hồi 6 giờ 15 hôm 9 ta, một bọn vào 12 đứa vào cướp hiệu Khách Lưu-Tâm-Chương bán thuốc bắc, và tạp hóa ở làng Trinh-phố, vừa tiền và hàng hóa đồ đạc ước hơn nghìn bạc. Hiệu Khách này xưa nay vẫn hào-hiệp, hễ tối đến là đóng cửa ngay, cho nên chập tối, 2 đứa đến giả vờ mấy đơn thuốc rồi chúng cứ dần dần vài đứa một kéo vào mua hàng. Khi chúng đến đông là đánh ngay người chủ hiệu quỵ xuống và 2 người khách làm công bị thương. Vợ ở hàng xóm chạy về thấy thế kêu lên, hàng xóm tưởng cãi nhau kéo nhau lại, thấy không đến, thì một người con người phó-lý bị quân cướp lấy mảng lao phải trọng thương. Thấy thế ai cũng thất đảm, không dám chống cự, quân cướp lấy xong cứ tự do theo cánh đồng tẩu thoát. Phủ Kiến-xương và huyện Tiên-hải đã thêm nã bắt được sáu thầy bốn đứa, 2 đứa ở Hạt Tiền hải là tên Tổng Học, tên Tổng-Thụy, tên Tư-Kiệm, tên cả Dụ người hạt Kiến-xương và ít tang vật, rực như việc cướp, ray chúng đã thú nhận và đã khai tên những quân đồng đảng. Chắc mấy ngày nữa sẽ bắt được cả bọn.

Bán chiêu khách 15 hôm nữa thôi

Hiệu Photo Chassagne, 59, Rue Paul-Bert, Hanoi, có lời kính cáo để các ngài mua sách

SẢN DỤC CHỈ-NAM

CỦA ÔNG Y-SĨ NGUYỄN-VĂN-LUYỆN

biết cho rằng vì động người mua cho nên số sách của bản-hiệu định bán chiêu khách đã hết nhiều rồi. Vậy bản-hiệu chỉ có thể bán giá 0$.65 một quyển từ nay đến hết ngày 8 février mà thôi. Ngoài hạn ấy bản-hiệu lại bán 0$.75 một quyển theo như giá bán ở các hàng sách. Vậy ngài nào muốn mua quyển sách thiết-dụng ấy nên kíp đến hoặc gửi thư về mua ở bản-hiệu thì mới còn được giá 0$.65 một quyển. Ở xa gửi thêm 0$.20 tiền cước. 3002

VIỆC KINH-ĐÔ

Ông Phan-bội-Châu mực đã khỏi. — Một kỳ báo trước bản báo có đăng tin ông Phan khiếm-an. Này lại được tin ông đã bình phục rồi; mấy hôm trước, ông nhọc lắm đến nỗi phải đóng cửa nằm tĩnh-dưỡng một mình, không tiếp kiến ai cả; mà cái cớ khiến cho ông nhọc như thế, là bởi từ khi về Huế đến nay, không được lấy một ngày nào là thư nhàn cả. Vì người thăm viếng rộn ràng tấp nập, đêu nhất nữ thì tiếp một cách ân-cần chu-chí lắm, tay bắt mặt mừng, trò chuyện vui vẻ không có cái gì phải biệt kẻ qui người tiện, cho đến các học-trò đồng-Fu vào hạng mười lăm tuổi, cũng đều chào hỏi tử tế, khuyên bảo cẩn-thận.

Xem ý ông rất lưu tâm đến cái vấn-đề giáo dục, thường ngỏ lời với các hàng giáo-viên, hễ ai có ý kiến gì về học-vụ, thì cho được biết; ông lại rất có cảm-tình với các nam nữ học-sinh, có hứa rằng nay mai sẽ đi thăm các trường học để đáp tạ lại cái hậu ý của học trò bấy nay hãng tới lui thăm viếng.

Hàng ngày ông đến chiều lại, ông hay đi tản-bộ dạo chơi các nơi hoàn-cảnh đô thành; khi đi ra đường thường bận âu-phục, trông rạo lắm đấy đó, gọn gàng mạnh mẽ lắm.

Chỗ nhà trú của ông ở làng Bích-lọc cũng thực là thích-nghi rộng rãi, cao ráo, mát mẻ, sạch sẽ, có sân, có vườn, có non bộ, có cửi, tuy ở gần nơi đô thị phồn hoa mà vẫn giữ được cái vẻ lâm tuyền tịch-mịch.

Thưởng thụ hậu dân bội-tinh. — Kỳ ân thưởng khao-dầu bội-tinh về dịp đầu năm tây này, trong quan trường xứ Trung-kỳ, có quan tuần-phủ Bình-thuận Tôn-thất-Tế, được thưởng thụ ngũ hạng Bắc-đẩu bội tinh. Nay xin có lời mừng ngài.

Hạnh tuyển thư ký vào ngạch ngân-khố. — Hôm 25 janvier ở trường nữ-học Đồng-khánh đã mở kỳ hạch tuyển mười chân thư ký tập sự vào ngạch ngân khố Trung-kỳ (Secrétaire stagiaire de Trésorerie)

Những bài vở trong kỳ khảo hạch ấy như sau này:

1. Một bài âm tả pháp-văn viết bằng giấy trắng không được có dấy kẻ và không được có giấy lồng.
2. Bốn bài tính.
3. Làm một cái bảng số mục.
4. Viết một trường chữ thiếp. Điểm số thì bài âm-tả nhân 5; toán-pháp nhân 6; biên số mục nhân 4; viết tập nhân 5.

Mỗi môn thi ấy, mà điểm số không được tới 8 điểm trong 20 điểm, thì không lấy vào số trúng tuyển.

Kỳ hạch này không có môn hạch khẩu-vấn.

Danh sách các người dự trúng hiện nay vẫn chưa thấy treo bảng.

Ngạch học-chính. — M. Lương-ngọc Hường, giáo học hạng tư tại trường Kim-long ở tỉnh Quảng-trị, nay đổi đi trường Sơ-đẳng huyện Hải-lăng, cũng thuộc tỉnh ấy.

M. Ng-văn-Đ.ện, giáo học hạng bảy tại trường Hải-lăng thuộc tỉnh Quảng trị, nay đổi đi trường Sơ-đẳng Kim-long, cũng thuộc tỉnh ấy.

M. Ng-hữu-Hoàng, giáo học hạng sáu ở Huế, nay đổi đi trường Kiêm-bị tỉnh Hà-tĩnh, thay cho M. Tôn-thất Cẩn.

Melle Vũ-thị-Nhung, nữ giáo học thi sai tập sự ở Faifoo, bổ đi trường nữ-học Namky thay cho Melle Tôn-thất Phán từ chức.

Cô Vũ-thị đôn Quế, nữ giáo học thi sai tập sự tại trường Nữ học Sông-sêu, được thăng hạng tám.

Cô Đoàn-Thanh, nữ giáo học thi sai tập sự tại trường nữ học Tam kỳ (Quảng-nam) được thăng hạng tám.

Cô Đỗ-thị-Hu, nữ giáo học thi sai tại trường nữ giáo học Vinh được thăng hạng tám.

M Nguyễn-Khắc, có bằng Sơ-học Pháp-Việt, cựu học sinh năm thứ tư trường Cao đẳng Tiểu học Pháp-Việt nay được bổ giáo học thi sai tập sự tại trường Sư-phạm Pnam-vy (Bình-thuận).

Cô Tôn-nữ thị Dịu, có bằng Sơ-đẳng Pháp Việt, được bổ nữ giáo học thi sai tập sự tại trường nữ-học Hội-trần (Thanh-hóa)

M. Lê-quang-Trực, giáo-học thi sai tập sự tại trường Tương-dương (Hà-tĩnh) nay bổ đi chưởng giáo trường Sơ-đẳng Liêm-công-đông (Quảng-trị) thay cho M Dương Phối đổ đi nơi khác.

M. Dương-Phối, chưởng giáo trường Liêm-công-đông (Quảng-trị) nay bổ đi chưởng giáo trường Sơ-đẳng Triệu-phong cũng ở thuộc về tỉnh ấy.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ sáu 29 Janvier 1926

TRƯƠNG-VIÊN

(Toàn nữ ban ra diễn)

Các vai trò xin lựa cắt toàn những vai rất đích đáng. Xin các quý-khách chiếu cố lại chứng-kiến sự tranh đua tại khán của bạn hát.

Tối thứ bảy 30 Janvier 1926

BẠCH-XÀ CẦM

Khen người trọn đạo hiếu trung.

Vì chưng ngộ cảnh bần cùng cho nên.

Tối chủ-nhật 31 Janvier 1926

GƯƠNG TÀY LIÉP

(Hồi cuối cùng)

Vở chèo cải-lương soạn thành được hơn 20 điệu hát rất hay. Câu hát rất là thâm thúy và có ý vị lắm. Lần này diễn lại có sửa đổi một vài chỗ cho thêm vui để nay mai in thành sách bán. Xin giữ chỗ ngồi trước. 3006

BƯU-ĐIỆN THẾ-LỆ

In năm 1925 đã sửa đổi lại các giá gửi thư từ, kiện hàng vân vân, như quyển mới

Giá 0 p. 60 và tiền cước gửi 0 p. 20. Nếu gửi tiền trước sẽ mua không phải chịu tiền cước.

« Gửi bán các hàng sách » Kể từ 1er février 1926 các giá gửi thư từ, kiện hàng vân vân, gửi nội trong Đông Pháp đều thay đổi cả.

Ngài nào đã mua quyển Bưu điện Tập tự rồi mà muốn lấy thêm tờ phụ trương nào đổi nó các giá mới, xin viết thư về cho soạn giả, sẽ gửi ngay.

NGUYỄN HỮU-MẬU

Chargé des Postes et Télégraphes

Hanoi Gare

5.539

SÁCH LUẬT

Quan phó Binh-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này:

1° QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP (Droit international public) giá. 2$.00

2° QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP (Droit international privé) giá. 2.00

3° HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. 1.50

4° THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. . . . 3.00

(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tính ngoài)

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả

Bán tại bản-quán

PHIM ẢNH CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM MỚI RA ĐỜI TRƯỚC NHẤT

(Xin mời đồng-bào chiếu-cố)

Từ tối thứ ba 25 Janvier đến tối thứ hai 1er Février 1926 này, tại rạp CINÉMA TONKINOIS, phố Hàng-Quạt, Hanoi, sẽ chớp phim ảnh TẤN-TÔN (Đức Bảo-Đại Hoàng-Đế lên ngôi) của chính tay người Việt-Nam ta làm ra, là phim ảnh của HƯƠNG-KÝ PHOTO HANOI, đặt hiệu là « ASIA-FILM » chớp lẫn với chương trình rạp CINÉMA TONKINOIS. Còn phim ảnh cụ PHAN-BỘI-CHÂU thì Hội-đồng Kiểm-duyệt đương xét lại cho thật kỹ càng rồi cho phép chớp. May ra thì tối hôm này cũng có thể đem công-hiến đồng-bào được.

« ASIA-FILM »

Thứ năm và chủ-nhật có chớp ban ngày để hiến các nam nữ học-sinh, thu nửa tiền.

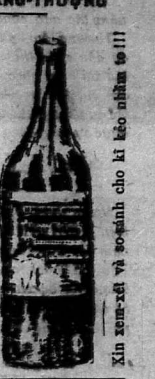
Ảnh cụ Phan có 6 kiểu (18×24)		*Carte Postal bằng ảnh*	
Mỗi kiểu giá	1$.00	Mỗi kiểu giá	0$.20
Cả 6 kiểu giá	5 .01	Cả 6 kiểu giá	1 .00

Có bán tại HƯƠNG-KÝ PHOTO và TÂN-DÂN THƯ-QUÁN, Hanoi. 3039

Rượu bổ-đào: - TONIQUE TONKINOIS -

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, các không như có mấy thứ thuốc về những bình hư, làm trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to lắm!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tức Nội-các phụng tôi chân phê rằng:

Chiếu nay lại được phòng cẩn MONTÈS qui sứng, có chế bán một thứ rượu bổ để tặng ngự dùng quen rất hay, đáng nên giữ thường, trước lục phê thị giữ cho qui được phòng nhà-hàng để tỏ tình ưu-ái.

Khâm thử.

以 寄 有 批 華
敕 編 規 旨 王
賜 錄 模 准 大
內 閣 恭 錄 臣
閣 臣 閣 臣 閣
臣 臣 臣 臣 臣
等 等 等 等 等
奉 奉 奉 奉 奉
旨 旨 旨 旨 旨

Nhân dịp tết Nguyên-đán ta sắp tới nơi, bản-hiệu tạm rút giá rượu **Tonique Tonkinois** *để hiến liệt-quí gọi là tỏ tấm lòng thành của nhà hàng đối với bạn mua hàng vậy.*

Kể từ ngày 20 Janvier 1926 đến 15 Février 1926 giá mỗi chai bán có 2$.00.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem kỹ các cáo-bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư kỳ báo này. 3001

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rõ rằng: tiền mua báo thì phải trả trước, mua báo lẻ giá tăng gấp mười giá bán báo lẻ, bỏ lỡ kỳ nào không trả lại. Mua báo thì tính từng tháng một, không tính ngày. Mua báo thì tính từ tháng sau mà không tính tháng này. Mua báo thì tính từ tháng sau mà không tính tháng này.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Phố Paul-Bert, phố Đồng-Khánh và phố Rollandes

HANOI

GIÁ MÁY THỨ HÀNG

Nước hoa Extraits FRANCELYS, lọ dẹp	*Mỗi lọ:*	3 fr. 25
Một hộ phấn, các hiệu lớn đủ các mùi, bán xoon.		6 fr. và 3 fr. 00
Gương cầm tay, có cạnh, bít kền, cán gập lại được 16 × 11 c/m.		11 fr. 00
Đồng hồ đánh thức JAZ mạ kền, mặt trắng.		42 fr. 00
mặt nhấp nhánh		55 fr. 00
Đồng hồ quả quít có nắp mạ vàng, có trạm 18 lignes.	*Mỗi cái:*	5$.00
Cốc li cơ bằng kim khí mạ bạc, 6 cái cốc, có khay.	*Cả bộ:*	20 fr. 00
Kính gọng bằng nhựa, làm giả đồi mồi, mắt tròn 45 m/m, cốc Fiuzal.		6 fr. 50
Kéo để thêu, bằng thép bóng.		7 fr. 50
Cốc đựng li-cơ, thủy tinh đúc, hình chóp nón.	*Một cái:*	1 fr. 50
Đĩa rệt hoa, bằng xành, có vẽ, 22 c/m.	*Một cái:*	3 fr. 50

3005

TÉLÉPHONE N° 126 — ECHELLE N° 40 — Tr. MAGASINS RÉUNIS

PHÀM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon. Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè già lá cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.

NHƯ,

Muốn được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy qui-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin cứ trực tiếp qua bộ chiếu cố cho bản-hiệu lại Hanoï, Haïphong và Nam-định.

NINH-THÁI-HIỆU
số 10, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khách, Haïphong
số 78, phố hàng Trống, Nam-định
Kính-cáo
3026

Độc-quyền đại-biểu: DIETHELM & Cie
46, Avenue Clémenceau, Haïphong

3034

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.

Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

3001

KHÔNG NGỦ ĐƯỢC

Thực là hại cho dương thể-dục và dương dục tính;
Thực là hại cho sức khỏe;
Thực là ngăn người ngày giờ.

Dức ngủ đã qua rồi, không còn kéo lại được nữa.

Thuốc **NEURINASE** *làm cho ngủ ngon.*

Thuốc này rất là cần dùng cho các xứ nóng.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2056

NHÂN DỊP TẾT

Trong **25** ngày từ ngày **15** tháng Chạp đến mồng **9** tháng riêng các quí-khách đến mua hàng hoặc gửi thơ về mua hàng ở bản-hiệu, mà có gửi giả trước, hoặc cả số tiền hàng, hoặc một món tiền sấp si với số tiền hàng mua, thì đều có quà tặng cả.

Ai mua **0$50** trở lên xin biếu một chai nhỏ VIN TONIQUE GÉNÉRATEUR J. K. WATSON.

Mua từ **2$00** trở lên, tùy theo số tiền nhiều ít, xin biếu hoặc là *một chai rượu mùi, một bánh sà-phòng, một hộp phấn,* hoặc *một lọ nước hoa Pompéia.*

PHARMACIE CHASSAGNE
59, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thục hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ
ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU-LẬU
mới bị hay là có đã lâu rồi
Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người
(Y theo lời phúc các lương-y ở Alger)
BÁN TẠI SỞ: **SPÉCIALITÉS PEYRARD**
45, Rue de Grenelle, PARIS
và cùng các nhà thuốc có danh

3044

3045

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.**

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Phố hàng Ghế-gụ, số 16, Nam-định

Hiệu Tam tình có thầy thuốc xem mạch, biết thực hư hàn nhiệt, trị bịnh biết hư ấp bổn cơn, hoàn tán cao đan chế huyền cực tinh tế, chữa đủ các bệnh mới lâu đủ nặng nhẹ đều trọng, số sống phục còn chữa cũng được hồi sinh khỏi tử, người giầu có lấy phải giá, người nghèo có cũng qua không tiền xin thuốc cũng cho. Chữa các bệnh như sau này: đàn ông mộng tinh, gi tinh, hoạt tinh, đàn tinh dương tuy không cử, đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít, huyết rong, huyết bế, sau 1 tích, khi hư sích h ch đ d, hàn sản hoặc kinh thủy gia liền mấy sinh ra trăm c ơng không để ha co đã không nuôi, các chứng đ u bụng đau tức kinh niên, ho lao, hen, đàm suyễn, thổ h-yết, khạc huyết, sục-uyết, ho h-yết, tị huyết, băng huyết, phụ-ng thấp eh chứng bất-loại tổ ho, phổ thông, giá mỗi hộp hai là chai 1 đồng

Đau mắt có lăng rậm hay sa lồng mi bần kiện chỉ chữa nên giờ thì khỏi mà mất không có sẹo, mỗi mắt 1 đồng Trẻ con cam kinh đàm suyễn tả tị mỗi chai 5 hào.

Lậu và giang mai v-n-biểu chữa khỏi và giết nọc không tốn tiền lại sinh dục như thường mỗi chai 1 đồng, thuốc 5 hào. Cao ba lọng thực tốt mỗi lọng 5 hào. Thuốc bổ sâm nhung song bổ hoàn giá trẻ trai gái đều dùng được cả mỗi bộ 1 đồng.

Thuốc cai á phiện ngài nào ăn nằng đã lâu uống khỏi không vật vã đi làm được, hạng nhất 2 đồng 1 chai, hạng 2 đồng chai con 5 hào, qui khách ở xa viết thơ về kể bệnh bản hiệu gửi thuốc tới. Sự gửi cách linh hóa giao ngân, ngài gửi mandat chước, tin để như sau này: M. TRẦN-ĐẮC SỞ dit TAM TÌNH-Y-QUÁN à Nam định.

3039

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.

Giá tiền 0$90 3001

CỨ MỖI NGÀY
lại uống
MỘT VIÊN THUỐC HUỜN
CỦA ÔNG
Lương-y DEHAUT
uống trước khi đùng cơm,
thì **CHẮC ĐẶNG KHỎE MẠNH LUÔN**
vì ngăn ngừa các chứng bịnh nguy hiểm nói tóm lại thì hay là ăn không tiêu mà sanh ra
Thuốc huờn nầy trị các chứng bịnh:
NHỨC ĐẦU, ĂN KHÔNG TIÊU,
NẶNG BAO TỬ, CHÓNG MẶT,
KHÔNG THƯ THỚI.
BÁN TẠI Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg. St-Denis Paris, cùng khắp trong mấy tiệm thuốc.

3044 e

BANQUE DE L'INDOCHINE

ĐÔNG-PHÁP HỐI-LÝ NGÂN HÀNG
東法滙理銀行
SÁNG LẬP RA TỪ NĂM 1875

Có những chỉ-độ sau này chuẩn cho được hưởng-thụ đặc biệt quyền lợi:
21 Janvier 1875, 20 Février 1888, 19 Mai 1900, 4 Janvier 1920, 12 Janvier 1921, 13 Janvier 1922, 17 Janvier 1923, 10 Janvier 1924, 16 Janvier 1925, 16 Juillet 1925 và 11 Décembre 1925.

Tư bản dự định : Francs **79.000.000**
Tư bản nộp rồi : » **68.400.000**
Tổng cộng khoản dự-bị ngân ngày 30 Juin 1294 : » **84.089.020**

Chánh quán tại : Paris (VIIe), 96, Boulevard Haussmann

Chánh trị-sự : M. A. DE MONPLANET, Hộ-bộ tổng thanh-tra hàm, Chánh chủ ngân hàng Crédit Commercial et Industriel, Chánh chủ công-ty mỏ Than Hongay (Société française des Charbonnages du Tonkin).
Phó trị-sự : M. STANISLAS SIMON, trị-sự công-ty Điện-Việt Thiết-lộ.
Tổng chủ nhiệm : M. THION DE LA CHAUME, nguyên Hộ-bộ thanh tra.

Các chi quán :
Tại Đông-Pháp — Nam-kỳ : SAIGON. Trung-kỳ : TOURANE. Bắc-kỳ : HAIPHONG, HANOI. Cao-mên : PNOM-PENH, BATTAMBANG. Quảng-châu-loan : FORT-BAYARD.
Tại vân-nam : MÔNG-TỰ, VÂN-NAM-PHỦ.
Tại Tiêm-la : BANGKOK.
Tại Anh thuộc-địa : SINGAPORE.
Tại Trung-hoa : BẮC-KINH, THƯỢNG-HẢI, THIÊN-TÂN, QUẢNG-ĐÔNG, HƯƠNGCẢNG, HANKÉOU.
Tại Phi-châu : DJIBOUTI.
Tại Tân-thế-giới : NOUMÉA.
Tại Tahiti quần-đảo : PAPEETE.

ETABLISSEMENTS FRANÇAIS DE L'INDE : PONDICHÉRY.

3048

Hiện viết tắt đề gửi điện-tín : INDOCHINE.

Rượu mùi chính-hiệu Marie-Brizard

(LIQUEURS MARIE-BRIZARD)

Uống rượu mùi, phải trọn thứ chính-hiệu:

Anisette Marie Brizard
Cacao Chouao Marie Brizard
Curaçao orange ou blanc Triple sec
Cherry Brandy
Peach Brandy
Fine Pale Brandy
Rhum Charleston supérieur

TOÀN LÀ THỨ RƯỢU NGON VÀ BỔ

THẾT KHÁCH RẤT LỊCH SỰ!

Bán tại L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haïphong, Hanoï, Nam-định, Bến-Thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nhatrang, Đồng-hới, Thu-xá, Saïgon, Pnom-Penh.

3007

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, là thường nọi là hiệu thuốc Lớp-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

ŒNO KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm và dàn bà ở cữ . . . . . Một litre :* **2$10**
Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTUGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai :* **1,25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai :* **1,25**
Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghip và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn tre con đều dùng được cả.

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm . . . . . Một chai :* **1,25**

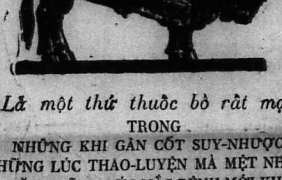
GOUTTES NOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều . . . . . Một chai :* **0.50**

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, hiệu xin trả lời ngay
Tiền gửi hàng nhẹ người mua phải chịu

3063

THUỐC
MUSCULOSINE BYLA
VITAMINÉE
LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT NẤU ĐẶC LẠI

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh
TRONG
NHỮNG KHI GẦN CỐT SUY-NHƯỢC,
NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MÀ MỆT NHỌC,
HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI
Thân-thể khang-thái
Sức-lực cường-kiện

3045